Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 42 (921) ГОД XVIII БЕЛАСТОК 21 КАСТРЫЧНІКА 1973 г. ЦАНА 60 гр.

Ціха сцелецца, сцелецца
Ліст на ліст у гаях,
Залатая мяцеліца
Шалясціць на дубах.

Замяла рыжаватыя
Верасы, паплавы.
З песняю сумнаватаю
Нада мной журавы

Павуцінкаю ў просіні
Праляталі, плылі.
Ах, даспелае восені
Ім шкада на зямлі.

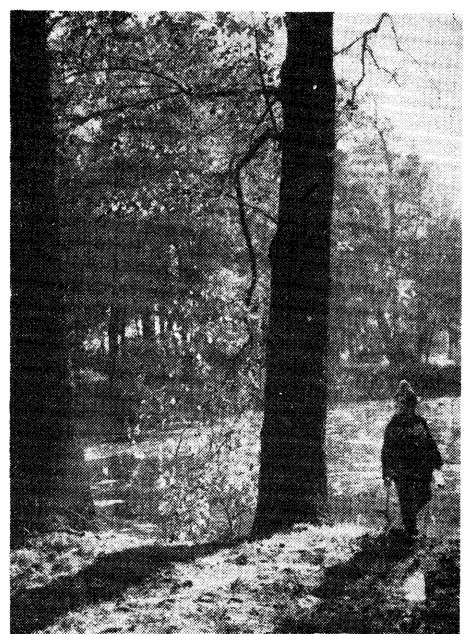
Восень пахне атавою,
Прэсным лісцем бяроз.
Восень з добраю славаю
Заручыла свой лёс.

Расцягнула гармонікі —
Іскры ў яркіх мяхах,
Аж на вільчыках конікі
Б'юць у гонтавы дах;

Карагоду вясельнаму
Круг шырокі дае,
Завяршае арцельныя
Восень справы свае,

Абыходзіць аселіцы,
Сотні вуліц, двароў.
Залатую мяцеліцу
Асыпае з дубоў.

Антон Бялевіч
фота **Я. Цялушэцкага**

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Агароднікі

Агароднікі — вёска і хутары вакол яе, гміна і павет Бельск Падляшскі, знаходзяцца ў аддлегласці каля 6—7 км на паўднёвы ўсход ад Бельска Падляшскага, на левым беразе рэчкі Арлянкі (левы прыток р. Нарвы). У Агародніках 86 гаспадарак і каля 350 жыхароў.

Паходжанне назвы гэтай мясцовасці не выклікае сумнення — побач з ёю знаходзіўся фальварак Гужыкі (Ужыкі). Помняць яго агародніцкія старажылы, захавалася таксама назва „Ужыкі" (палетак і хутары на ім). У „Люстрацыі" каралеўскіх маёмасцей ваяводства Падляшскага, складзенай у 1576 г., знаходзім, што фальварак Гужыкі належаў тады да старосства Бельскага. „Да гэтага фальварку належыць агароднікаў 22, — чытаем там жа, — кожны мае зямлі па 6 моргаў, з якіх нічога не плоцяць, толькі 2 дні ў тыдні на работу пеша ходзяць, а летам з чым загадаюць да жніва або да палацця". З таго ж дакумента даведваемся, што гаспадарка ў фальварку не была надзвычайная. Праўда, у 1575 г. у ім нажалі: жыта коп 686, пшаніцы азімай — 130, пшаніцы ярай — 95, ячменю — 55, аўса — 286, грэчкі — 25 і гароху коп 22, сена накасілі 7 абарогаў і 2 стагі, разам вазоў 240, але ў хлявах было ўсяго: кароў дойных 5, цялят 3, ялавіц 4, ялошак 2, быкоў было таксама 2, але падохлі, свіней 16. У канцы пісар заўважае: „У гэтым фальварку Гужыках бывалі лепшыя ўраджаі збожжа рознага і могуць быць пры лепшым гаспадараванні ў будучых гадах".

Пры тых жа Гужыках пісар аднатоўвае „млын на рацэ Орляй... пры тым млыне сажалка вялікая, спуставая, пабудаваная коштам яго каралеўскага вялічаства Зыгмунта Аўгуста".

Мясцовыя назвы: Сэло, Ужыкі, Голодуовшчына, Бэрэстовка, Пуодлугом, Міжылужэ, Пісковатое, Магазынісько.

Некаторыя прозвішчы жыхароў: Анішчук, Ануфрыюк, Багамаз, Багінскі, Барысюк, Вакулеўскі, Галёнка, Гардзіюк, Грыгарчук, Дзянісюк, Заброцкі, Здрайкоўскі, Іванюк, Каменскі, Карпюк, Карнацэвіч, Кацянка, Лаўрэнюк, Міхалюк, Міхальчук, Наказнік, Падольскі, Паўлючук, Перавой, Ручай, Скепка, Стральчук, Сяргеюк, Швед, Юрчук, Якімюк, Ясвіловіч.

Агародніцкі старажыл Сцяпан Багінскі (1884 г. нараджэння), дзед якога быў арганістам ва уніяцкай царкве ў Пасынках, прыгадвае, што каля гасцінца на палетку Пісковатое калісьці знаходзіўся каменны крыж, а сяляне там доўгі час знаходзілі людскія косці.

Дзед расказваў яму, што пераход тутэйшага насельніцтва з уніі адбываўся вельмі павлі і з супраціўленнем людзей. Калі пасынкаўскі святар Адам Кастыцэвіч, што першы перайшоў з уніі ў праваслаўе, заехаў у Старое Беразова (цяпер Гайнаўскі павет), каб намаўляць сялян на праваслаўе, дык тамашнія сяляне схапілі яго і завалаклі на званіцу

Працяг на стар.4

У сям'і Васіля Грыгарчука ўсе любяць механізацыю, але найбольш — Андрэйка, які пасля заканчэння пачатковай школы збіраецца ў сельскагаспадарчы тэхнікум.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

50 год КПЗБ ● Закаханы ў сямяціцкі пейзаж ● Свінапас з машынай ● Беластоцкая ярмарка ● Жыла-была ў Гарадку бабулька ● Ліст з Задрыпанкі ● Плашчы на „баб'е лета" ● Весткі з Пянькоў, Белавежы, Патокі, Паўлаў, Шудзялава, Старога Корніна, Грыгораўцаў і інш. ● Адказ акруговай дырэкцыі ПКП у справе пабудовы станцыі ў Белавежы ● Вершы ліцэістаў з Бельска і Гайнаўкі ● Песня з рэпертуару Е. Паломскага: „Bo z dziewczynami".

(З РОЗДУМАЎ СЫМОНА МУДРАГА)

„Добры дзень" — гэтак я сказаў, даражэнькія, увахозячы да сваяка, які жыве з сям'ёй у Гарадку і наймае невялікі пакойчык за вялікія грошы. Бачу, не чуе той. Абхапіўшы жонку, прытанцоўвае па хаце, паддзыгаючы, як разбрыканы казёл. Абое шчаслівa смяюцца. Дзеткі іхнія, таксама весела шчабечучы, блытаюцца ў іх пад нагамі. Прыйшлося раз і што каму і тады толькі: „Падай, дзядзька, цэглу" — „Мясі, цётка, вапну".

Так што трэба спяшацца, бо найпазней недзе ў маі прыдзецца ўжо фундамент заліваць. Крыху сваіх ашчаднасцей ёсць, крыху бацькі памогуць, а рэшту „добрая цёценька" каса СОП-у дапазычыць. Няма што. Як па масле пойдзе будова.

Пляменніка з надмеру шчасця аж ікаўка схапіла. І не дзівота. Свой уласны домік. Падумаць толькі. Простар дзецям, парадак і чысціня гаспадыні, разам гаспадару. Гэта табе не якісьці там наняты пакойчык, у якім не то што людзям, а кату нават цесна.

Вяртаюся дахаты і раздумоўваю. Многа не гаворачы, проста, ведаеце, хочацца жыць. Калі бачыш імкненне да лепшага, калі растуць дамы, калі людзі працуюць, сябе не шкадуючы, і як дзецi сваёй жа працай цешацца, тады быццам бы весняным ветрыкам павеяла і адразу кроў жвавей бурліць у жылах. Самаму да работы рукі засвярбелі. Упраўлюся, думаю, з сенакосам і перад жнівамі пад'еду, памагу пляменніку, сваю, так сказаць, лапату ў ягоную сямейную будучыню дакіну.

Ад думкі да справы ў мяне нядоўга. У чэрвені я ізноў у Гарадку. Заходжу да сваіх, а ўсе, ях хмары надутыя, парасседаліся.

Што гэта вы, кажу, рукі паразвешвалі? Я тут памагаць прыехаў, думаў вас пры працы застаць, а вы, бачу, не спяшаецеся. О не! Гэтак вы, міленькія, да зімы хату не пакрыеце. А ну збірайцеся! Паказвайце, дзе і што там у вас ужо зроблена!

другі кашлянуць, пакуль мяне заўважылі.

Што гэта, пытаю, у вас за свята сёння? Да Вялікадня, здаецца, яшчэ далёка. А, можа, у латарэю якую выйгралі ці ў тота-лотка? Надта ж вы ўсе нейкія радыя.

Ну, мяне, вядома, адразу за стол. Тоесёе перакусіць і таго-сяго... ну, таго, якога мая жонка не любіць — таксама паставілі. Пасадзілі, самі кругом пасядалі і ўсе навасці выкладваюць.

І адразу, наперабой, гмінны ўрад хваляць. Ай-яй-яй. А якія людзі! А так спраўна ўсё афармляюць. Уявіць сабе толькі. Не паспеў у сакавіку гэтага года банк паведаміць, што можа прадаць 30 дзялянак пад індывідуальную забудову, а яны ўжо тут як тут. Адшукалі ўсе прашэнні, хуценька разгледзелі і адразу паводле чаргі і патрэбы нарэзалі кожнаму і на хатку і на хлеўчык і нават на гародчык. Адным словам, бяры і будуй сабе і грамадству на пацеху. Мала таго. Каб людзі маглі яшчэ выкарыстаць леташні будаўнічы сезон, хуценька перадалі справу ў павятовую геадэзію. Ну, і як тут не радавацца?

Геадэты, што? Прыедуць, вымераюць

(Працяг на стар. 4)

ВУЧЫМСЯ АШЧАДНАСЦІ

Месяц кастрычнік ужо традыцыйна аб'яўляецца **„Месяцам прапаганды ашчаднасці"**. Мы прывыклі да гэтага і заўсёды чакаем, напрыклад, „Конкурсу 300", які кожны год наладжвае ПКО. У гэтым годзе ўдзельнікаў „Конкурсу 300" чакае 10 аўтамабіляў, 5.800 вартасных бонаў, 3.900 сярэбраных манет, кожная вартасцю ў 100 зл. і шмат іншых каштоўных узнагарод на суму 3 мільёны 400 тысяч зл. Дык спрабавць варта, тым больш, што ўдзельнік конкурсу не траціць ані залатоўкі.

Так, да гэтага мы ўжо прывыклі. Але вось, што цэнтральныя ўрачыстасці з нагоды адкрыцця „Месяца ашчаднасці" адбыліся менавіта ў Беластоку — гэта прыемная нечаканасць. Чаму так сталася? Міністр Ендрыхоўскі тлумачыў гэта наступным чынам:

„...Беласточчына ў апошнім часе дабілася значна вышэйшай дынамікі прыросту ашчаднасцей, чым іншыя раёны краіны. Памяншаецца дыстанцыя, аддзяляючая Беласточчыну ад раёнаў з высокім узроўнем адложаных у ПКО ашчаднасцей. Беластоцкае ваяводства за апошні год шматзначна павысіла сярэднюю суму ашчаднасцей, прыпадаючых на аднаго жыхара. Ніколі дагэтуль не наглядалася тут такога зацікаўлення ашчаднасцю".

— Варта дадаць, — гаварыў далей міністр, — што высокі прырост ашчаднасцей наглядаецца таксама і ў спулдзельчых банках. Гэта, між іншым, вынік устанаўлення новых форм ашчаднасці, спрыяючых вясковаму насельніцтву. Прыгадаем для прыкладу ўвядзенне ашчадных кніжак, прэміяваных трактарамі. Беластоцкае ваяводства займае зараз другое месца ў краіне па колькасці гэтага тыпу ашчадных кніжак.

Яшчэ варта паслухаць, што пра нас гаварыў Э. Валяшчык — галоўны дырэктар ПКО.

„Не без прычыны адкрываем сёння агульнадзяржаўны „Месяц ашчаднасці" менавіта ў Беластоку. Беласточчына аб-

(Працяг на стар. 4)

 СВЕТ БССР ПОЛЬШЧА ВАЯВОДСТВА

РАЗГУЛ ТЭРОРУ Ў ЧЫЛІ

Злачынствы чылійскіх „гарыл" узрушылі ўвесь свет. Расказы відавочцаў, якім удалося вырвацца з рук павааўленых цемрашалаў, аб разгуле фашысцкага тэрору выклікаюць адначасова пачуццё болю, гневу і абурэння. Нават цяжка паверыць, што праз чвэрць стагоддзя пасля Нюрнбергскага працэсу могуць паўтарацца такія крывавыя злачынствы, якія нагадваюць дзеянні гітлераўскіх катаў. „Ваенныя ўжывалі метады, характэрныя для штурмавікоў", — за гэта прызнанне ледзь не паплаціўся жыццём карэспандэнт амерыканскага часопіса „Ньюсуік" у Сант'яга. А гаспадары ж „Ньюсуіка" ніколі не мелі сімпатыі да дэмакратычных перадутварэнняў у Чылі.

У Савеце бяспекі ААН асуджана правакацыя супраць рэспублікі Куба, пасольства і карабль якой былі падвергнуты абстрэлу. Такія акцыі нельга кваліфікаваць інакш, як міжнародны разбой і акты агрэсіі.

З Чылі працягваюць паступаць паведамленні аб тым, што патрыёты перагрупоўваюць свае сілы і арганізуюць супраціўленне фашысцкаму рэжыму.

ВАЕННЫЯ ДЗЕЯННІ НА БЛІЗКІМ УСХОДЗЕ

На Блізкім Усходзе ў выніку адсутнасці палітычнага ўрэгулявання зноў успыхнулі ваенныя дзеянні, якія выклікаюць чалавечыя ахвяры, бедствы і разбурэнні.

— Тое, што адбываецца цяпер на Блізкім Усходзе, — гаворыцца ў заяве Савецкага ўрада, — з усёй сілай пацвярджае тут бясспрэчную ісціну, што ліквідацыя ачага пастаяннай напружанасці і ўстанаўленне надзейнага і гарантаванага міру для ўсіх дзяржаў і народаў гэтага раёна немагчымы без поўнага вызвалення ўсіх акупіраваных Ізраілем арабскіх тэрыторый і забеспячэння законных правоў арабскага народа Палесціны.

НЕДАХОП ЭНЕРГАРЭСУРСАЎ

Усё больш востры недахоп энергарэсурсаў у Злучаных Штатах выклікаў сур'ёзную заклапочанасць амерыканскага ўрада. Прэзідэнт Р. Ніксан выступіў з заявай, у якой указаў на сур'ёзную пагрозу „недахопу паліва на працягу некалькіх наступных гадоў" і заклікаў амерыканцаў „эканоміць паліва, неабходнае для забеспячэння жыццёва важных энергетычных патрэбнасцей" краіны.

Аддзел друку Белага дома ў суправаджальнай запісцы да заявы прэзідэнта ўказвае, што надыходзячай зімой і вясной у паўночна-ўсходніх штатах ЗША будзе востра адчувацца недахоп электраэнергіі. Чакаюцца цяжкасці і з пастаўкамі прапану для патрэб сельскай гаспадаркі і прамысловасці.

ВЫНІКІ ВЫБАРАЎ

Згодна з данымі Нацыянальнага выбарчага савета Аргенціны аб выніках прэзідэнцкіх выбараў, кандыдат Хустысіялісцкага фронту вызвалення (ХФВ) генерал Хуан Дамінга Перон выбраны прэзідэнтам краіны. Ён атрымаў 7.359.171 голас, што складае 61,85 працэнта ад агульнай колькасці выбаршчыкаў, якія ўдзельнічалі ў галасаванні. Віцэ-прэзідэнтам Аргенціны выбрана Ісабель Марцінес дэ Перон — жонка Хуана Перона. (ак)

СВЯТКАВАННЕ XXX ГАДАВІНЫ ЛЮДОВАГА ВОЙСКА ПОЛЬСКАГА Ў БССР

Трыццаць гадоў назад ля беларускай вёскі Леніна пачала свой баявы шлях І-я польская дывізія імя Тадэвуша Касцюшкі. Грамадства Савецкай Беларусі актыўна ўключылася ў святкаванне XXX гадавіны Людовага Войска Польскага. У БССР прыбыла шматлікая дэлегацыя прадстаўнікоў партыйных, дзяржаўных і ваенных органаў нашай краіны, а таксама ветэраны II сусветнай вайны і ўдзельнікі гістарычнай бітвы над рэчкай Мірэяй. Дэлегацыю ўзначальваў намеснік міністра асветы і выхавання ПНР генерал дывізіі Зыгмунт Гушча.

На прывакзальнай плошчы ў Мінску ўдзельнікаў гэтага „Поезда дружбы" цёпла сустракалі прадстаўнікі працоўных сталіцы БССР і Мінскай вобласці.

З гэтай нагоды адбыўся шматтысячны мітынг дружбы. Першы сакратар Мінскага гаркома КПБ М. Слюнькоў, горача вітаючы пасланцаў з Польшчы, адзначыў, што савецкі і польскі народы, а таксама КПСС і ПАРП ды арміі абедзвюх краін звязваюць цяпер брацкая дружба і цеснае супрацоўніцтва.

Адказваючы на прывітанні, генерал З. Гушча заявіў: „Прыбыўшы да вас, у ваш цудоўны Мінск, сталіцу слаўнай Савецкай Беларусі, я перш за ўсё перадаю вам сардэчнае прывітанне ад [illegible] польскіх воінаў і ветэранаў вай[illegible]... Многія з нас з'яўляюцца ветэранамі-удзельнікамі бітвы на беларускай зямлі пад Леніна. Там мы разам з воінамі непераможнай Савецкай Арміі пачыналі свой баявы шлях, які прывёў нас на радзіму".

Пасля мітынгу польская дэлегацыя азнаёмілася з Мінскам. На плошчы Перамогі яна ўсклала вянок ля помніка-абеліска воінам Савецкай Арміі і партызанам Беларусі. Затым удзельнікі „Поезда дружбы" наведалі Дом-музей І-га з'езду РСДРП і Беларускі дзяржаўны музей.

У другой палавіне дня 10 кастрычніка ў Мінск прыбыў з Польшчы яшчэ адзін „Поезд дружбы", удзельнікамі якога былі маладыя рабочыя, сяляне і студэнты — члены маладзёжных арганізацый.

З Мінска абодва „Поезды дружбы" адправіліся ў вёску Леніна, дзе адбыліся галоўныя ўрачыстасці з нагоды XXX гадавіны Войска Польскага. Леніна на гэты дзень прыбрала святочны выгляд. Ля помніка польскім воінам раскінуўся двухгектарны парк, тут пасаджана між іншым 1200 дрэў і 10.000 руж, якія перадалі для вёскі Леніна працоўныя Польшчы. 12 кастрычніка на цэнтральнай плошчы пасёлка сабраліся тысячы савецкіх грамадзян, каб прыняць удзел у мітынгу дружбы. Прысутныя на ім былі прадстаўнікі самых высокіх устаноў БССР на чале з кандыдатам у члены Палітбюро ЦК КПСС, першым сакратаром ЦК КПБ П. Машэравым. Польскі ўрад прадстаўляў намеснік Старшыні Саветаў Міністраў К. Альшэўскі, які ўзначальваў афіцыйную дэлегацыю ПНР, што прыбыла ў Беларусь для святкавання XXX гадавіны ЛВП. Мітынг пераўтварыўся ў гарачую маніфестацыю дружбы і адзінства двух братніх народаў. (вр)

Можам! Патрапім!

У дні, калі збіраецца найбольшы пасля VI З'езду партыйны форум, усе мы разам з дэлегатамі, усім нам не абыякавы шлях, на які нас вывела партыя, і не абыякавы той далягляд, які, ідучы гэтым шляхам, будзем бачыць.

Няраз былі мы сведкамі будовы аптымістычных планаў, якія ў час разлікаў аказваліся нам не пад сілу. Бо будавалі мы іх часта ў духу „для нас намераў сіла праўдзівей меры сіл".

Гэтага нельга сказаць аб новай лініі, накрэсленай VII і VIII пленумамі і замацаванай VI З'ездам. Яна зыходзіць з жыццёвых патрэб народа і з універсальных законаў сацыялістычнага будаўніцтва. Гэты сібіёз дыктаваў тэмп і метады, якімі партыя ажыццяўляла сваю, стаўшую ўсенароднай, праграму.

На першы план пастаўлена павышэнне грамадскай эфектыўнасці ўсіх гаспадарчых пачынанняў. Грамадска-гаспадарчая палітыка, якая цяпер ажыццяўляецца, абапіраецца на вялікую ініцыятыву працоўных мас, на ўменне самастойнага і смелага рашэння задач.

Спынімся на найбольш блізкіх нашым чытачам справах.

Галоўнай асновай сельскагаспадарчай палітыкі, прынятай на VI З'ездзе, з'яўляецца хутчэйшы рост прадукцыі сельскай гаспадаркі і грамадскіх змен на вёсцы ў сацыялістычным напрамку. Адсюль падтрымка прадукцыі ва ўсіх сектарах, адсюль развіццё ўсіх форм сялянскага самакіравання. І нічога без сялян, усё ў цесным саюзе з імі.

Таму былі адкінуты тармазы і розныя перажыткі, звязаныя з ранейшай палітыкай. Згодна з гэтымі прынцыпамі прынята шэраг рашэнняў, мэтай якіх было зацікавіць сялян прадукцыяй і павысіць іх грамадскае самаадчуванне.

Павялічыліся скупачныя цэны свіней, малака і маладога быдла. Знікла з жыцця сялян дакучлівая з'ява: адменены былі абавязковыя пастаўкі жыўца, малака і бульбы. Спляшчаны быў таксама не менш дакучлівы тормаз — падатковая прагрэсія. Каб павялічыць гаспадарку (пажаданы працэс), не трэба цяпер ужываць усялякіх хітрасцей, як, напрыклад, фікцыйнае дзяленне гаспадаркі паміж членамі сям'і. Распаўсюджанне на сялян бясплатнай лекарскай апекі ліквідавала няслаўны рэлікт мінулага, які трымаў сялян у параўнанні з іншымі слаямі грамадства на дыскрымінацыйных пазіцыях.

Гэта толькі некалькі прыкладаў жыватворчай актывізацыі вёскі. Пералічыць усе стымулы ў кароткай публікацыі немагчыма. Ды і няма патрэбы. Сёння можам толькі сцвердзіць: усе новыя пастановы палітычных улад у напрамку хутчэйшага прадукцыйнага і грамадскага развіцця вёскі былі пладавітыя.

Звернемся да статыстыкі:

...сельскагаспадарчая прадукцыя ў гадах 1971—1973 павялічылася на 18 працэнтаў, гэта значыць, у сярэднім на 5,6 працэнта ў год. Сярэдняя за 10 год да 1971 года складала 2,3 працэнта, а за 5 год — 1,8 працэнта.

...ураджай чатырох збожжавых павялічыўся з 19,6 цэнтнераў з гектара ў 1970 годзе на 23,7 у наступным годзе, і на 24,2 у чарговым.

...пагалоўе свіней павялічылася з 89,1 штук на сто гектараў у 1970 годзе на 116,9 штук у 1972 годзе. Пагалоўе быдла з 55,5 штук на сто гектараў у 1970 годзе на 59,1 штук два гады пазней. Сёлетні чэрвеньскі перапіс выказвае далейшае павелічэнне пагалоўя: свіней на звыш 14, а быдла на звыш 6 працэнтаў. У выпадку свіней дае гэта 19,5 мільёнаў штук — на працягу трох год такі прырост, які раней наступіў на працягу дваццаці.

Ці трэба даказваць, якое гэта значэнне мела ў паляпшэнні ўзроўню жыцця сялян? Недаверкам прапаную з'ездзіць хаця б у раён вёсак Стараберазова — Стары Корнін. Як яны адмаладзіліся! Папрыгажэлі. Слова „стары" ніяк не пасуе да іх выгляду.

А калі аб словах, дык сапраўдную кар'еру зрабіла слова „дынаміка". Зместам, якое яно нясе, насычаны нашы дзяржаўныя планы, грамадскае жыццё, нашы асабістыя імкненні.

На X пленуме ЦК ПАРП Эдвард Герэк падкрэсліў, што ў ходзе мінулых 2 гадоў наша партыя і народ выканалі велізарную працу ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва. Фундаментальным заданнем І Краёвай партыйнай канферэнцыі будзе вызначэнне новых задач грамадска-эканамічнага развіцця на 1974—1975 гады ў святле дагэтулешняга ажыццяўлення 5-гадовага плана, канкрэтызацыя іх і вызначэнне ўмоў ажыццяўлення.

— У аналізах і рашэннях, якія мы прадставім канферэнцыі, — сказаў І сакратар ЦК, — нам трэба кіравацца вышэйстаячымі мэтамі — паслядоўным і аптымальным ажыццяўленнем грамадска-эканамічнай праграмы VI З'езду, гэта значыць спалучэння высокага тэмпа гаспадарчага ўзросту з дзейсным паляпшэннем быту працоўных людзей. Вызначае яна адзіную правільную лінію партыі. Гэтай лініі трымаемся і з усёй рашучасцю далей будзем трымацца. Гэтым шляхам будзем далей умацоўваць і развіваць сацыялізм у Польшчы.

Правільнасць гэтага прынцыпу пацвердзіла жыццё. Здабыткі 1971—1973 гадоў упэўнілі нас таксама, што пад сілу нам большыя заданні: што можам і патрапім працаваць лепш, хутчэй, больш паспяхова.

Хведар Асініч

Niedziela 21.X.

7.20 Program dnia. 7.25 TV Kurs Rolniczy. 8.00 „Przypominamy, radzimy". 8.10 „Alarm przeciwpożarowy trwa". 8.20 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 8.45 „Bieg po zdrowie". 9.00 TELERANEK. 10.20 „Antena". 10.35 „W starym kinie" — Luis Bunuel. 11.30 „Muzy bez etatu". 12.00 Dziennik. 12.15 „Na chłopski rozum". 12.45 Dla dzieci: S. Marszak — „Żołnierz i bieda". 13.45 „Piórkiem i węglem". 14.10 Losowanie Totolotka. 14.30 „Interstudio". 15.00 „A w niedzielę jest zabawa..." 15.55 Teleturniej. 16.45 Sportowy magazyn sprawozdawczy. 18.25 „Prosto z Polski" — program publ. (Przed I Krajową Konferencją Partyjną). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Anioł rodzinny" — film ang. („Kuzynka Bietka") odc. V. 21.00 PKF. 21.10 „Ewa i Małgosia przedstawiają" — program rozr. 21.50 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 22.X.

12.45 TV Technikum Rolnicze: Matematyka. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Mechanizacja Rolnictwa. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Zwierzyniec". 17.30 „Echo stadionu". 17.55 TV Kurier Lubelski. 18.10 „Oferty". 18.25 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV: A. Musset — „Kaprysy Marianny". 21.15 „Prosto z Polski" — rep. 22.10 „Studio Muzyki Rozrywkowej" (III). 22.40 Dziennik.

Wtorek 23.X.

9.30 Film fabularny. 11.05 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — St. Wyspiański — „Wesele" cz. I. 15.20 TV Technikum Rolnicze: Matematyka. 15.55 TV Technikum Rolnicze: Mechanizacja Rolnictwa. 16.25 Program aktualny. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 „Album Polski" — film fab. pol. 22.45 „Opole inaczej" — rewia piosenek. 23.15 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Środa 24.X.

8.40 Film fabularny. 10.00 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Igrzyska Olimpijskie". 11.05 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wychowanie plastyczne — „Malarstwo" cz. III. 12.00 Dla szkół: (kl. VIII) Chemia — „Czarne bogactwo". 12.45 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Harcerski raport". 17.10 „Informacje, Towary, Propozycje". 17.25 Transmisja meczu piłki nożnej o Puchar UEFA Ruch (Chorzów) — Carl Zeiss (Jena). 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Film fabularny. 21.30 „Świat i Polska". 22.15 „Przez góry i równiny" — odc. XII („Balet"). 22.50 Dziennik. 23.05 Wiadomości sportowe.

Czwartek 25.X.

9.30 ALFRED HITCHCOCK PRZEDSTAWIA: „Sędzia przysięgły" — film fab. USA. 11.05 Dla szkół: (kl. III lic.) Język polski — St. Wyspiański — „Wesele" cz. II. 12.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Język polski — „Polska poezja współczesna" (I). 13.35 TV Kurs Informatyki. 14.05 Matematyka w szkole: Własności dodawania i odejmowania. 15.20 TV Technikum Rolnicze: Botanika. 15.55 TV Technikum Rolnicze: Hodowla zwierząt. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 PKF. 17.55 „Gramy o telewizor". 18.20 Telereklama. 18.25 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.45 „Kwadrans akademicki". 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 ALFRED HITCHCOCK PRZEDSTAWIA: „Sędzia przysięgły" — film fab. USA. 21.05 „Rodzina". 21.35 „Ekspres nr 37". 22.05 „Informacje, Towary, Propozycje". 22.25 Dziennik. 22.40 Wiadomości sportowe.

Piątek 26.X.

10.00 „Źródło Egnar" — film fab. radz. 12.45 TV Technikum Rolnicze: Język polski. 13.25 TV Technikum Rolnicze: Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora". 17.25 „Nie tylko dla pań". 17.50 Kronika Warszawy i Mazowsza. 18.10 Tygodnik Informacyjny Młodych. 18.25 „Dwie szkoły" — teleturniej. 18.45 Telereklama. 18.50 „Konsylium" cz. I. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Recital Joanny Rawik. 20.45 „Panorama". 21.25 Teatr TV: M. Gogol — „Gracze". 22.45 „Konsylium" cz. II. 23.00 Dziennik. 23.15 Wiadomości sportowe.

Sobota 27.X.

10.00 „Na granicy życia i śmierci" — film fab. USA. 12.00 Dla szkół: (kl. IV lic.) Biologia — „Podstawy genetyki współczesnej". 14.20 TV Technikum Rolnicze: Język polski. 14.55 TV Technikum Rolnicze: Fizyka. 15.25 Program dnia. 15.30 Program I proponuje. 15.50 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.05 TV Informator Wydawniczy. 16.30 Dziennik. 16.40 TELEWIZJA MŁODYCH: „Bilet". 17.40 „Spotkania z przyrodą". 18.05 „Turystyka i wypoczynek". 18.35 „Godzina Orfeusza" — mag. muz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Piosenki do wyboru" — program estradowy. 21.15 „Na granicy życia i śmierci" — film fab. USA. 22.40 Dziennik. 22.55 Wiadomości sportowe. 23.05 „Ceterina Valente w Olimpii" — program rozr. franc.

Piątek, 19 października

8.45 Film fab. 10.00 Szkoła szachów. 10.30 Koncert. 11.00 W eterze „Młodość". 13.15 Program dnia. 16.10 Film animowany dla dzieci. 17.00 Film dokument. 17.50 Film fab. 19.00 Czas. 20.15 Program sportowy (hokej i szachy).

Sobota, 20 października

7.30 Teatr dla dzieci. 8.00 Przegląd międzynarodowy. 8.30 Koncert. 9.45 Koncert twórczości amatorskiej. 11.00 Film fab. 12.50 Film animowany. 13.30 Zdrowie. 14.00 Piłka nożna. „Dynamo" (Moskwa) — „Torpedo" (Moskwa) 2 połowa. 14.45 W świecie zwierząt. 16.10 Filmy animowane. 16.40 Koncert. 19.00 Czas. 19.30 Film fab.

Niedziela, 21 października

7.00 Program dnia. 9.00 Spektakl teatralny. 10.20 Kiosk muzyczny. 10.50 Program sportowy. 12.55 Białe i czarne. 13.45 Filmy animowane. 14.30 Program międzynarodowy. 15.00 Klub filmowy. 16.10 Piosenka — 73. 16.30 Spektakl teatralny. 19.00 Czas. 19.30 TV teatr miniatur.

НАРОДНАЕ, ЗНАЧЫЦЬ — ЛЮБАЕ

Вырабы народных умельцаў з Польшчы, што мы звычайна называем „цэпэльеўскімі“, карыстаюцца значным попытам у многіх краінах свету, асабліва ў Злучаных Штатах Амерыкі, у Англіі, Бельгіі, Францыі, Канадзе. За мяжой спрос на іх з кожным годам узрастае, і яны складаюць хоць і невялікую, але ўсё ж прыкметную долю нашага экспарту. Асноўная частка народных мастацкіх вырабаў усё ж знаходзіць пакупнікоў у нашай краіне. Найбольшымі цэнтрамі гандлю цэпэльеўскімі вырабамі з'яўляюцца Варшава, Кракаў, Познань, Катавіцы. У Беластоку таксама ёсць два вялікія спецыялізаваныя магазіны вырабаў народных умельцаў на вул. Ліповай 18 і Астроўскага 3. Яны штодзённа абслугоўваюць сотні кліентаў.

— А як ідзе продаж?

Адказваюць кіраўнікі магазінаў А. Варатынская і З. Падрак.

— Не наракаем. Абодва нашыя магазіны ў месяц у сярэднім прадаюць тавару на 2 мільёны злотых і попыт усё ўзрастае. Два гады таму назад у аддзеле сувеніраў было ўсяго 2—3 тысячы абароту ў дзень, сёння ён даходзіць да 40 тысяч.

— Якія вырабы карыстаюцца найбольшым попытам?

— Беластаччане найбольш купляюць кераміку (danічкі, вазы, падстаўкі і г.д.), дзвюхасноваваыя макаткі, накрыцці на стол (абрусы, сурветкі), накрыцці на ложкі і тапчаны, падушкі, дарожкі, сувеніры, каўры з футра. Словам, амаль усё, што прапануюць нашыя вытворцы, знаходзіць пакупнікоў.

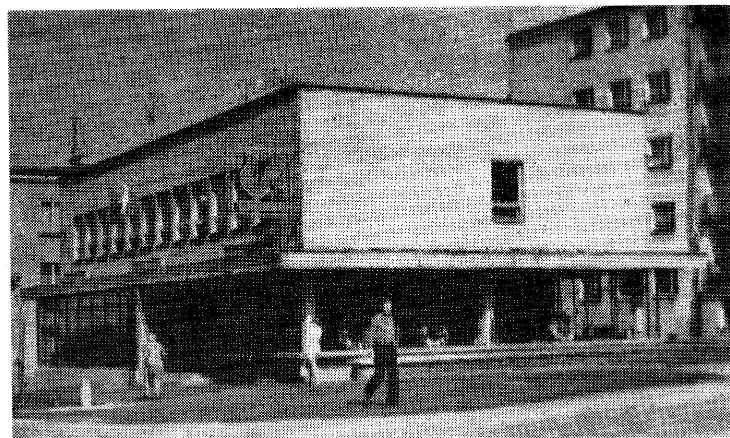
— Што з вырабаў народных умельцаў Беласточчыны ідзе найлепш?

— Перш за ўсё — вырабы з саломы: маты, карабкі і іншыя саламяныя пляцёнкі. Прадаем мы іх у сярэднім на 200 тысяч злотых у месяц. Затым розныя збаны, так званыя „сівакі“ розных памераў, ходнікі, дарожкі, макаткі, пляцёнкі з лазы. Па вырабы народных мастакоў Беласточчыны прыязджаюць людзі з Познані, Кракава, Вроцлава. Вельмі многа іх купляюць замежныя турысты і госці, што наведваюць наш рэгіён.

З гэтага маленькага інтэрв'ю вынікаюць аптымістычныя вывады. Значыць, вырабы народных умельцаў усё больш актыўна ўваходзяць у наш штодзённы быт, трапляюць на самыя пачэсныя месцы ў нашых кватэрах. Праўда, часта выхадцы з вёсак, якія нядаўна яшчэ жывуць у гарадах, недаацэньваюць мастацкай каштоўнасці народных вырабаў па той прычыне, што яны быццам бы „простыя“, „вясковыя“. У такіх людзей нейкі час пераважае пагоня за гарадскім „люксусам“. Але з бегам год і ў іх густах наступаюць перамены на карысць народных вырабаў. Усё гэта даказвае яшчэ раз вядомую ісціну — вырабы народных умельцаў заўсёды будуць карыстацца попытам у грамадстве.

І. С.

Фота аўтара.

Павільён Цэпэліі на вул. Астроўскага 3 у Беластоку. У ім знаходзяцца гандлёвы магазін і пастаянная выстаўка ўзораў вырабаў народных умельцаў Беласточчыны.

АНТОЛЬКА

З гэтым імем звязана адна з яркіх старонак гісторыі рэвалюцыйнага руху на Беласточчыне. „Антолька“ — асноўны псеўданім Сафіі Панкавай (за гады падполля мела яна 15 партыйных клічак) — была сакратаром Беластоцкага акруговага камітэта КПЗБ. Па загаду ЦК КПЗБ прыбыла яна ў Беласток у разгар перадвыбарчай кампаніі 1928 года. Выбарам гэтым кампартыя адводзіла асаблівую ролю, мелі яны стацца зваротным пунктам у барацьбе за ўплывы, і назначэнне Панкавай на беластоцкую акругу, адну з прамысловых у полі дзеяння КПЗБ, было для маладой рэвалюцыянеркі строгім экзаменам.

У акрузе налічвалася шаснаццаць раённых камітэтаў партыі. Адзін з іх ужо з першых дзён прабывання Панкавай у Беластоку поўнасцю прыкаваў яе ўвагу. У Белавежскім раёне ўспыхнула забастоўка на лесапільных заводах, і раённы камітэт партыі прасіў аказаць дапамогу ў кіраўніцтве гэтай забастоўкай. Панкава неадкладна адпраўляецца ў Белавежу. Тут, на кватэры Аляксандра Мазырко праводзіць першае ва ўмовах падполля пасяджэнне райкома партыі, выходзіць з ініцыятывай арганізацыі матэрыяльнай дапамогі бастуючым і стварэння дружыны для барацьбы са штрайкбрэхерамі, праводзіць начную гутарку з жаночым актывам (ведае, што часта забастоўкі выігрываюць або праігрываюць жоны рабочых), выступае на мітынгу бастуючых, засноўвае ў Новаберазове раённую рэдакцыю.

Белавежская забастоўка абагачае Панкаву вопытам і новымі, вернымі сябрамі. Сярод іх Ольга Габец — сакратар райкома і Аляксандр Мазырко, імя якога ў трыццатых гадах стала ў КПЗБ сімвалам вернасці справе, нязломнасці ў барацьбе.

Панкава ведае просты народ і ў яго гушчы становіцца для дэфензівы няўлоўнай „Таняй“. Адзін са шматлікіх эпізодаў. Вёску ў Гайнаўскім раёне, дзе была Панкава, акружыла паліцыя. Пачалася паверка. Праз вакно бачыць Сафія, ідуць да „яе“ хаты двое паліцэйскіх. Апрача яе ў хаце нікога няма: гаспадыня доіць кароў, у печы даварваецца бульба для свіней, ля парога карыта... Увайшоўшы ў хату, паліцыянты ўбачылі звычайную вясковую бабу з забруджаным сажай тварам, з выбіўшыміся з-пад хусткі валасамі. У клубах пару яна таўкла ў карыце бульбу. Паліцыянты, гідліва зморшчыўшыся, пакідаюць хату.

А „Таня“ ездзіць па цэлай акрузе, яе слова яднае людзей, кліча на барацьбу. І калі на партканферэнцыі стала пытанне, каго паслаць на першы з'езд КПЗБ, Ольга Габец прапанавала: лепшага прадстаўніка ад беластоцкага пралетарыята, чым наша „Таня“, быць не можа.

Прапанова была прынята аднадушна. Відаць, не выпадкова кандыдатуру Панкавай паставіла Ольга Габец. Белавежская забастоўка адбілася шырокім рэхам у цэлай акрузе і ў ходзе падзей вырас аўтарытэт яе правадыроў. Не выпадковая, відаць, і значная роля Ольгі Габец у падрыхтоўцы і правядзенні партканферэнцыі. Белавежа займае таксама асаблівае месца ў выступленні Панкавай на І з'ездзе КПЗБ.

Рамкі „Нівы“ не дазваляюць далей прасачыць шлях адной з нештодзённых постацей беларускага рэвалюцыйнага руху, зацікаўленых адсылаю да абшырнага адрэзка кнігі Васіля Лясковіча п.з. „Антолька“, апублікаванага ў 8 нумары „Нёмана“. Хоць, напэўна, паўнейшага вобразу трэба будзе пачакаць да выхаду самой кнігі.

Г. Валкавыцкі

СПРАВА І.

І ў гэтым годзе бульба ўрадзіла нядрэнна. Сялянам хапае, а лішнюю можна прадаць па добрай цане.

У Дубічах Царкоўных ужо адкрыты пункт скупкі бульбы. Сяляне адусюль, з цэлай Гайнаўшчыны, прывозяць сюды прадаваць яе. Цана: першы гатунак — 130 зл. за цэнтнер, другі гатунак — 105 зл. за цэнтнер. Гэтак прадаецца некантрактаваная бульба. Але сёння і кантрактацыя працвітае, кожны селянін ведае карысць з кантрактацыі і не трэба сёння замнога агітаваць яго да гэтага.

Горш маецца справа з мяшкамі для бульбы. Каб прадаць бульбу, трэба мець мяшкі з ГС-у. А дастаўляюць іх не так часта і не так многа, каб усім хапіла. Сяляне стаяць у чарзе па мяшкі.

Сяляне крыху лаюцца ў нас, што ў гэтым годзе выступаюць цяжкасці з продажам бульбы. Яна цяпер, праўда, бывае не надта чыстая, трохі лупіцца і таму ўсю яе пхаюць у другі гатунак. Для першага класа трэба мець бульбу сухую і прыгожую, як яйцо.

СПРАВА 2

У мінулым годзе ўвосень таксама працаваў у Дубічах Царкоўных пункт скупкі бульбы. Многія яе тут і прадавалі. Мяшкі атрымлівалі на месцы — за распіскай, і таксама за распіскай аддавалі гэтыя мяшкі, ужо з таварам — бульбай.

А вось, на табе! Год часу прайшло, і кожны селянін, які меў тады дачыненне з бульбай і мяшкамі, атрымлівае зараз пісульку з ГС Кляшчэлі, каб прыязджаць да іх і разлічвацца за мінулагоднія мяшкі. Яны, у ГС-е, аказваецца, па іхняму разліку, яшчэ запісаны на гаспадароў. Добра, калі селянін захаваў квіт здачы мяшкоў з бульбай (толькі так трэба з квітанцыямі паступаць), тады лёгка дакажа кляшчэлеўскаму ГС-у яго непарадкі, але, калі квіт загінуў — дык дуйся, чалавеча! Накруцілі ў тым ГС-е ўсякай-усячыны, а селянін няхай выкручваецца.

Пара пакончыць з бюракратыяй у ГС Кляшчэлі!

Пакуль гэты артыкул мой будзе надрукаваны, некаторыя справы мо крыху ўладзяцца. Трэба аднак, каб шкодныя з'явы ўвогуле як найменш выступалі. А бульба будзе прадавацца на дубіцкі пункт скупу яшчэ цэлы кастрычнік, а мо і далей.

М. Панфілюк

„БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-73“

Удзельнік фінальнага агляду Юрка Харкевіч з Ляшукоў Гайнаўскага павету.

Фота А. Карпюка.

БГКТ ХРОНІКА

■ З нагоды 30-годдзя Людовага Войска Польскага многія гурткі БГКТ праводзяць у сваіх мясцовасцях урачыстыя вечарыны і сустрэчы з салдатамі і афіцэрамі нашай арміі. Вельмі цікава прайшла сустрэча ў Беластоцкім павеце ў суботу 6 кастрычніка г.г. у Новай Волі з маёрам Е. Пэтэльскім. Прысутнічала каля 100 асоб.

■ Гарадоцкі беларускі хор з багатай праграмай выступіў 30 верасня г.г. у Залуках Беластоцкага павету. Урачыстасць была прысвечана 30-годдзю ЛВП.

■ Дэманстрацыя савецкага фільма „Гадзіннік спыніўся апоўначы“, якая адбылася 30 верасня г.г. у глядзельнай зале ГП БГКТ у Беластоку, выклікала жывое зацікаўленне сярод членаў гарадскога беластоцкага аддзела нашай арганізацыі.

■ Распачатая ў канцы верасня г.г. у гуртках БГКТ справаздачная кампанія спрыяльна ўздзейнічае на ажыўленне арганізацыйнай і культурна-асветнай працы ва ўсім нашым таварыстве. Праводзячы ацэнку дагэтуляшняй сваёй дзейнасці, многія гурткі прымаюць амбітныя праграмы далейшай працы, выступаюць з ініцыятывай грамадскіх прац на карысць сваёй мясцовасці, прымаюць новых членаў, аплочваюць датэрмінова членскія складчыны за 1973 год. Складчыны поўнасцю аплацілі Міхалова, Баброўнікі, Гарадок, Плёскі, Пасынкі, Малочкі. Найлепш аплачвае складчыны сямяціцкі аддзел БГКТ.

■ Аўтар зборнікаў прозы „Загоны“ (на беларускай мове) і „Вялікі горад Беласток“ (на польскай мове) Сакрат Яновіч сустрэўся з чытачамі ў нядзелю 14 кастрычніка г.г. у клубе гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку, вул. Варшаўская 11. У праграме сустрэчы — чытанне новых твораў, адказы на пытанні слухачоў, дыскусія.

■ Нядаўна Галоўнае праўленне БГКТ атрымала з Міністэрства унутраных спраў дадатковы грашовы фонд у суме 99 тысяч 500 злотых на пашырэнне культурнай дзейнасці нашага таварыства. За гэтыя сродкі ўжо пашыты касцюмы для членаў беларускага хору ў Белавежы (кошт іх склаў звыш 33 тысяч злотых). Здадзены ў пашыў касцюмы для членаў беларускіх хораў у Плёсках і Дубяжыне. За сродкі, якія застануцца ад аплаты гэтых абсталюнкаў, будуць куплены музычныя інструменты.

■ Бібліятэка гарадскога аддзела БГКТ налічвае звыш 4 тысяч тамоў. Яе збор з кожным годам павялічваецца. Нядаўна ў бібліятэку паступілі новыя папаўненні, сярод якіх знаходзіцца значная колькасць выданняў мастацкай і навуковай літаратуры, нядаўна вышаўшай з друку ў Беларускай ССР. Усіх ахвотных запрашаем да карыстання з бібліятэкі. Яна адкрыта ва ўсе дні тыдня, апрача панядзелка, з 18 да 22 гадзін вечара. Кнігазборам можна карыстацца на месцы ў чытальні, а таксама пазычаць кнігі дадому.

(іс)

Пачатак на стар. 1

і хацелі павесіць. Толькі падаспеўшыя казакі ўратавалі яго ад пятлі.

Уніяцкая царква ў Пасынках мела форму карабля, згарэла яна недзе каля 1890 г.

У Агародніках захавалася народнае ткацтва дываноў, багаты яшчэ і традыцыі веснавога абраду Юрыя, калі сяляне абходзяць свае палеткі, качаюць па жыце маляваныя яйкі і пірагі, частуюцца, а скарынкі, крошкі ды лупінкі з яек кідаюць на жыта, спяваюць вясеннія песні. Вось тэкст адной з іх:

Ой, гукнув хлопэць,
Ой, гукнув хлопэць,
Гукнув молодэць
На волы половые:
— Ой, вэрнэтэся, леточка молодые!
(Ад А. Стральчук, г. 70)

Вясельны абрад суправаджаецца таксама народнымі песнямі, напрыклад:

А в нэдiелю рано, як сонэчко йграло,
Выправляла маті дочку в чужу стороночку,
Між чужые людэ.
— А хто ж тэбэ, мое діте, жаловаті будэ?
— Пожалуют мэнэ то й добрые людэ,
Робытіму, годытіму, добрэ мэні будэ!
(Ад П. Кацянка, г. 73)

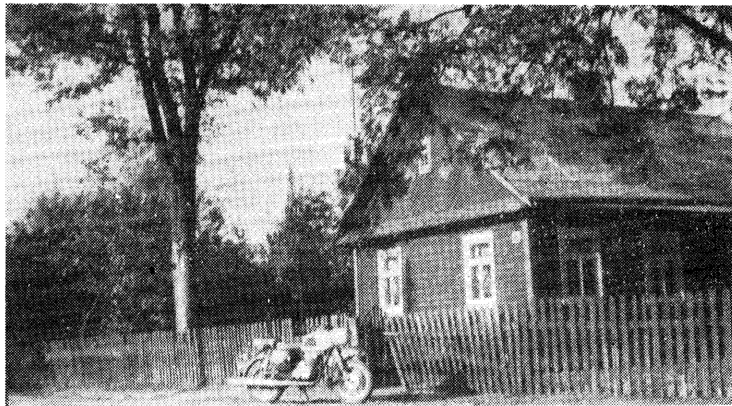
Сяляне ў Агародніках жывуць культурна і заможна. Моладзь у асноўным вучыцца ў сярэдніх школах Бельска. Многія юнакі і дзяўчаты пасля заканчэння Бельскага беларускага ліцэя паступілі ў вышэйшыя школы. Напрыклад, Тамара Стральчук закончыла Галоўную школу планавання і статыстыкі ў Варшаве, афіцэрскія школы — Уладзімір Сяргеюк і Уладзімір Здрайкоўскі і шэраг іншых.

Самымі лепшымі гаспадарамі ў вёсцы лічацца Урублеўскі Рыгор, Пракапюк Янка, Грыгарчук Васіль.

В. Грыгарчук гаспадарыць на 16 га, на прадбачаны план 1500 кг мінеральных угнаенняў у чыстым спажыўным рэчыве прымяняе звыш 2000 кг. Гадуе 18 штук быдла, 9 свіней, 150 штук курэй, 20 качак. У 1972 г. прадаў дзяржаве 5 штук быдла, 10 кормнікаў, 3000 кг збожжа, 5000 кг бульбы. Ад 7 дойных кароў штодня дастаўляе 70 л малака. У яго уласны трактар, малатарня, касілка, сеўнікі і іншыя машыны, новыя сучасныя хлявы і клуня. Гаспадарка электрыфікавана, а цяпер В. Грыгарчук мае намер правесці ў дом і хлявы водаправод.

Дзіўна сплялася сівая і бядняцкая мінуўшчына Агароднікаў з заможнай і механізаванай сучаснасцю!

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

На вуліцы ў вёсцы Агароднікі Бельскага павету.

Пачатак на стар. 1

Чаму ж мне не пець...

Аказалася, даражэнькія чытачы, дзіва дзіўнае. Дзялянка, здаецца, ёсць — дзялянкі заразам няма. Застрала справа ў павятовай геадэзіі і ні з месца. Мераюць у іншых ваколіцах — да Гарадка дабрацца не могуць.

Ну, добра, кажу. Усім жа ж павятовым уладам вядома, што гарадоцкая фабрыка „Каро“ не можа набраць адпаведнай колькасці працаўнікоў толькі таму, што кватэр не хапае. Улажылі 30 мільёнаў у разбудову прадпрыемства, дык няўжо ж яны марнавацца маюць? Новыя машыны чакаюць працоўных рук. Людзям шмат не трэба. Дазволь ім і дай дзе будавацца, і адразу панаязджаюць з навакольных вёсак. Павінны ж улады разумець, што хаця б дзеля гэтага гарадоцкія пляцы ў першую чаргу вымераць варта і трэба.

Пляменнік злосна махнуў рукою. А дзе ім там хочацца думаць. Ні ў галаве ім і ні ў хвасце. Начальнік гміны не раз асабіста прасіў. Ну, і мы ездзілі. А як жа. Выбраліся калісьці ўтраіх. Прыпільнуем, думаем, самога кіраўніка геадэзіі, пагаворым з ім як належыцца — па-свойму.

Тут мяне ўскалыхнула. Гэтак, кажу, пляменнічак, культурныя людзі не паступаюць. Пашто адразу морду біць? Гэта ўжо хуліганства. Не спадзяваўся па табе. Іншыя спосабы ёсць.

Дык дзе там — узмаліўся той. І ў думках не было. Узялі проста хто што. Ну гуску там, мёду банку. Папрасіць хацелі слёзна, каб ратаваў. Ну і што, пытаю? А нічога. У „тэрэне“ быў таго дня — не засталі. А інакш то хто ведае...

Сёння ўжо дзе хто бульбу накапаць паспеў, восень маем, а геадэты тыя яшчэ не паказаліся. Будаўнічы сезон змарнаваны. Страх аднак, каб і наступны не змарнаваўся.

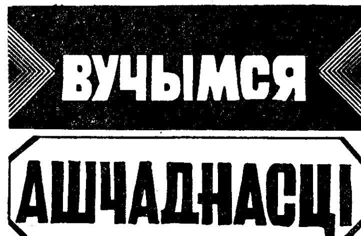
Працаўнікоў гміннага ўраду са злосці аж трасе. 30 новенькіх „мураванак“ ужо стаяла б, кажуць. Падумайце толькі. Цэлая вуліца. Гэта ж трэба абавязкова камусьці аб „бюрка“ (пісьменны стол) стукнуцца, каб клепкі на месца сталі.

Т-а-ак! Дунула холадам, паёжыўся я. Старасць, як бы не было. Паглянеш, як які ўраднік чалавечыя мары ў нішто зводзіць, дык і жыць не хочацца.

Была людзям бочка мёду і трэба было ў яе камусьці абавязкова лыжку дзёгцю ўтыкнуць.

Ларс

(Працяг са стар. 1)

вергла міф беднай зямлі. Сёння яна з'яўляецца прыкладам таго, як шмат добрага можна зрабіць у нялёгкіх умовах. Даказала яна, як многа залежыць ад умеласці гаспадарання... У мінулым годзе статыстычны жыхар Беласточчыны адклаў на ашчадную кніжку ПКО 5,56 зл. з кожных 100 залатовак свайго даходу. У той час гэты паказчык для ўсёй краіны склаў суму 4,40 зл. Трэба тады падзякаваць жыхарам Беласточчыны за добрае гаспадаранне. У распараджэнні грамадзян Беластоцкага ваяводства знаходзіцца цяпер амаль 740 тыс. ашчадных кніжак ПКО і 4 мільярды 300 мільёнаў адложаных ашчаднасцей. На аднаго статыстычнага жыхара ваяводства прыпадае ў сярэднім 3.658 злотых, запісаных у кніжках ПКО...“

Прыемна чуць такую ацэнку з вуснаў прадстаўнікоў цэнтральных устаноў. Сведчыць яна пра тое, што сапраўды мы ўсе лепш вучымся ашчаднасці. А гэта ж не лёгкая жыццёвая звычка. Трэба паглыбляць яе ўсімі сродкамі. Шмат залежыць ад прыстасавання форм ашчаднасці да найпільнейшых патрэб насельніцтва. У нашым сельскагаспадарчым ваяводстве перш за ўсё неабходна браць пад увагу патрэбы жыхароў вёскі.

І тут не магу не спаслацца на выступленне Яна Барташэвіча, гаспадара-інжынера, які жыве ў Сакольскім павеце. „ПКО, — гаварыў ён, — маніць нас „Фіятам — 126п“. Бачыў я гэты аўтамабіль. Для селяніна ён не прыдатны. Выязджаючы на ім з вёскі, трэба было б заўсёды браць з сабой каня, каб было чым выцягнуць гэтую машыну з першай лепшай калдобінкі, або лужыны. Дык „Фіятам“ ПКО вёску не спакусіць. Чуем пра кніжкі СОП, прэміяваныя трактарамі. Так, гэта карысная форма ашчаднасці, але перш за ўсё для тых, хто любіць азарт. А я б хацеў, каб установы, якія займаюцца распаўсюджваннем ашчаднасці ўзялі такія формы, якія давалі б селяніну гарантыю, што калі адложыць на кніжку адпаведную суму грошай, дык — не спадзяючыся на шчаслівы лёс, купіць гэты трактар або іншую сельскагаспадарчую машыну. Карацей кажучы, патрэбны вёсцы мэтанакіраваныя ашчадныя кніжкі — на пакупку машын, будаўляных матэрыялаў і хатняга абсталявання, на развіццё жывёлагадоўлі...“

Так, праўду кажа гэты адукаваны селянін. І каб наш вясковы земляк менш часу траціў на афармленне сваіх спраў у гэтых СОП-ах.

Максім Нурэцкі

На рынку

Наш вясковы гандаль працуе, каб даць магчыма многа тавараў селяніну. У сувязі з гэтым будуюцца новыя крамы, гандлёвыя павільёны, універсальныя магазіны. Аднак усяго гэтага мала ў параўнанні да патрэб.

А варта ж памятаць, што наш беластоцкі селянін багацее. Даволі сказаць, што ў мінулым годзе гаспадары нашага ваяводства склалі на ашчадныя кніжкі СОП 1.366.570 тыс. зл. У тым часе крэдыт, які прызналі СОП-ы гаспадарам, склаў 1.092.789 тыс. злотых. Гэта і добра, бо сведчыць аб заможнасці сялян, і не зусім, бо часам з'яўляецца вынікам таго, што няма такіх тавараў, якія б гаспадар хацеў купіць. У нас, думаю, іншая справа: проста, людзі складаюць грошы на кніжкі, каб потым магчы выдаткаваць іх на большыя інвестыцыі.

Побач з кааператыўным вясковым гандлем таксама карыстаюцца папулярнасцю рынкі. У вызначаны дзень з'язджаецца на іх шмат людзей, каб купіць нешта ці прадаць. Наш рэпарцёр прывёз здымак з рынку ў Бельску Падляшскім.

Тэкст і фота А. Карпюка

Нашаніўская пара

ЯДВІГІН Ш. — ЧАСТКА XIII

Канчаючы інфармацыю аб алегарычных творах Ядвігіна Ш., варта звярнуць увагу на некалькі апошніх апавяданняў з гэтага цыкла. Мы ўжо напісалі, што да палітычнай алегорыі трэба аднесці апавяданні „Павук“ і „Вяселле“. Да гэтага ж цыкла адносіцца, несумненна, таксама „Сабачча служба“ і „Пратэст“. „Героямі“ гэтых твораў з'яўляюцца сабакі. У апавяданні „Сабачча служба“ паказан сабака Юда, які здрадніцка склікае сваіх сяброў-сабак. Такім чынам гаспадар Юды без цяжкасцей можа вылавіць сабак і адправіць іх на смерць.

У апавяданні „Пратэст“ сабакі кіруюць пратэст у сувязі з тым, што не хочуць, каб іх характары і іх паступкі прыраўніваліся да характараў і паступкаў некаторых людзей.

І „Сабачча служба“ і „Пратэст“ — гэта апавяданні, звязаныя арганічна сваёй тэматыкай з атмасферай, якая акружала беларускі рух у перыяд „Нашай нівы“. Ворагі гэтага руху не раз выкарыстоўвалі беларускіх адшчапенцаў да барацьбы з гэтым рухам. Вось гэтыя „юды“ і высмейваліся пісьменнікам.

Цікавае па свайму зместу апавяданне Ядвігіна Ш. „Гадунец“. Змест яго просты, але і глыбокі. Малыя кусцікі — бяссільныя ў барацьбе з вятрамі і рознымі нягодамі — пастанавілі выгадаваць апекуна — вялікае дрэва, якое бараніла б іх ад нягод. І сапраўды, вырастае сярод іх магутнае, вялікае дрэва. Аднак дрэва гэтае, замест бараніць кусцікі, губіць іх. Велізарныя яго галіны і густое лісце закрываюць сонца, і кусцікі мусяць памерці. Да якіх жыццёвых і чалавечых грамадскіх спраў адносіцца гэта алегорыя? Несумненна, мае яна многазначны аспект. Можа яна адносіцца і да бацькоў, пакінутых моцнымі і багатымі дзецьмі, і да інтэлігенцыі, якая папоўніла чыноўніцкія рады і, замест памагаць народу, прычынялася да паглыблення яго нядолі, і да тых суседзяў Беларусі, якія гаварылі аб кроўнасці і братэрстве, але стараліся забіць усё беларускае.

Апошнія алегарычныя апавяданні Ядвігіна Ш., на якія хацелася б звярнуць увагу, гэта апавяданні „Дуб-дзядуля“ і „Награда“. Мы ўжо сказалі, што не з'яўляюцца яны тыповымі алегарычнымі творамі. Справа ў тым, што выступаюць у іх чалавечыя постаці, якія нехарактэрныя для прыёму алегорыі ў літаратуры.

І „Дуб-дзядуля“ і „Награда“ — гэта хутчэй за ўсё казкі, змест якіх застаецца ў непасрэднай сувязі з рэчаіснасцю.

У апавяданні „Дуб-дзядуля“ паказаны чалавек, які загінуў пад магутным старым дубам. Чалавеку сніцца сон. Дуб просіць чалавека прынесці вады. Чалавек адпраўляецца ў пошуках крыніцы. Напатыкае першае азярцо. Аднак даведваецца ад бабулькі-Працы, што азярцо напоўнена потам. У далейшых пошуках знаходзіць другое возера. Але гэтае возера, паводле інфармацыі бабулькі-Бяды, напаўняюць слёзы. Трэцяе возера — гэта возера, як кажа бабуля-Цярпенне, напоўненае чалавечай крывёй. Кінуўся чалавек шукаць ваду, але пачуў трэск і прачнуўся. Дуб не дачакаў вады і зваліўся.

Што тут сімвалізуе дуб? Можа, айчыну-Беларусь, якая патрабуе жыватворнай вады і не можа яе дачакацца?

І апошняе апавяданне „Награда“. Выступае ў ім афрыканскі матыў. Аднак праблема, закранутая ў ім, можа выступіць у кожным грамадстве і кожным народзе. У апавяданні аўтар гаворыць аб тым, што не заўсёды заслугі чалавека прыносяць яму карысць. Наадварот, часта за заслугі аднаго чалавека багацце і слава прыпадае іншым. У „Нагарадзе“ паказаны бедны негр, які сваім зеллем выратаваў ад смерці султана. Негр за сваё зелле атрымлівае парваныя боты, але даручыцелі зелля, высокапастаўленыя асобы, грамадныя маёнткі.

З усяго сказанага вынікае, што алегорыя Ядвігіна Ш. складаная і многапраблемная. У ёй адлюстраваны многія рысы чалавечых характараў, нацыянальныя праблемы, класава-грамадскія адносіны і агульначалавечыя справы.

На двары стаіць глыбокая восень, удзень паветра вострае, халоднае, а вечары становяцца ўсё даўжэйшымі. Часта ў такі вечар сядзім мы цэлай сям'ёй ля тэлевізара і ўглядаемся ў шкляны экран.

Сённяшні вечар зусім іншы. У наш дом завітала бабуля з вёскі, гэта значыць мая маці. У хаце павеяла колішнім, вясковым. Размове не было канца. Мне хацелася ведаць аб усім і ўсіх. Не агледзеліся мы, як з'явілася перад намі мая наймалодшая дачушка Гражынка, трымаючы ў руках альбом са здымкамі. Каб уключыцца ў нашую размову, яна сказала:

— Мама, давай пераглянем гэтыя здымкі, яны такія цікавыя, тут і бабуля ёсць, і дзядуля, і ўсялякія іншыя людзі, толькі малодшыя ад сённяшніх.

Я збыла ўсё адным словам „адчапіся“ і далей пачала распытваць маці.

— Мама, — ізноў адазвалася дачушка, — а што гэта за маладуха на гэтым вось здымку?

— Як гэта хто? Гэта ж я, не пазнаеш сваёй мамы?!

— Та-а-к, — адказала здзіўленая Гражынка. — Мама, раскажы нам яшчэ раз пра сваё вельмі ж цікавае ды смешнае вяселле, хай і бабуля паслухае, якое было тваё вясковае вяселле, гэта не тое, што ў цёці Валі.

Мы з маці пераглянуліся і нязначна ўсміхнуліся. Аднак і бабця і дачушка добра ведалі, што я люблю ўспамінаць свае мінулыя вясковыя гады, сваю вёску, сваіх людзей. Яны бліжэй прысунуліся да майго крэсла і, звярнуўшы свой зрок у мой бок, чакалі.

—Было гэта дваццаць год таму назад. Жылі мы тады на вёсцы, і я і твой тата, — звярнулася я да дачушкі. — Быў прыстойны, прыгожа танцаваў, вельмі прыгожа зацягваў „Ой, рэчанька, рэчанька“... Пакахала я яго, хоць быў бедны, бацька яго перад вайной працаваў батраком, не паспеў яшчэ чагосьці больш прыдбаць.

— Не наракай толькі, — раптам адгукнулася маці, — мяне сілай выпхнулі замуж за тваго бацьку, хоць я яго ненавідзела цэлае жыццё, прасці божа, а таму аддалі, што меў 2 гектары зямлі, сваёй зямлі... А цяпер маю дзесяць гектараў, толькі дзеці паўцякалі ў горад, бо вучоныя, а ты, старая, сама бегай за трактарам у кулка і прасі дапамогі.

— Не перарывай, мама, — сказала я і пачала працягваць. — Вяселле маё адбывалася амаль тыдзень — у суботу пачыналася паненскім вечарам, а ў чацвер канчалася гасцінай у цесцяў, каб адпачыць у пятніцу і суботу і ізноў ісці ў гасціну да сваіх бацькоў. Помніш, мама, як я ішла дамоў у суботу, не могучы больш вытрываць у чужой хаце, а старая Панчыха перапыніла мяне на вуліцы ды пачала крычаць:

— Божанька мой, а хто ж то бачыў, каб маладзіца перад нядзелькай ішла да сваёй роднай хаты, ой, дзетачка, сагрэшыш ты, пабачыш, што вернешся ты да бацькоў назаўсёды, штосьці напэўна злое станецца... А як бачыш, мама, мне не так ужо і дрэнна паводзіцца, ды і муж не пакінуў, — усміхнулася я.

— І не бедна жывецца табе, „Трабанціка“ маеш, а помніш, як ты забылася перад шлюбам улажыць у туфелькі грошы, каб быць багатай, — з задавальненнем дадала маці.

— Мама, а раскажы, як ты на шлюбе наступіла нібы не хочучы на нагу тацё, каб быць у сям'і важнейшай ад бацькі, і каб ён цябе слухаўся ва ўсім і заўсёды, — уставіла дачушка.

Мы ўтраіх зарагаталі, бо на жаль, не споўнілася і гэта.

А я ўспамінала:

— Маладуху везлі ўначы ў хату жаніха, а разам з маладой старшы сват забіраў курку-прыданку, прыгожа абвязаную чырвонай стужкай. А там сустракалі цесці маладых з соллю і хлебам. Помню, як я сама, яшчэ будучы падлёткам, чакала з сяброўкамі і старэйшымі бабамі пад акном у маладога, каб пабачыць, як маладуха ўвойдзе ў хату і сыпне цукеркамі на ўсе чатыры куткі; а потым малады выкупляў месца з кажухом для сваёй маладой жонкі, ды куплялі курыцу, якая сядзела за сталом разам з вясельнікамі і з перапуду кудахтала. Маладуха не магла легчы спаць, пакуль старэйшы сват не скіне з ног дзяўчыны панчох, зразумела, за гэта ён атрымоўваў грашовую заплату ад маладога мужа. А рана-раненька будзілі маладых з печанай яешняй і паўлітроўкай, ды пры тым падлівалі вадой іх пасцель.

— Мама, а бач, на вяселлі ў цёці Валі, калі дарылі падарункі, вінoм абліў гасцей толькі той вусаты дзядзька. А як смешна танцавалі абмотаныя падарункамі цёця Гандзя і дзядзя Іван!

— Ну так, цяпер „перапіваюць“, выліваючы віно за плечы на гасцей, толькі старэйшыя людзі, якія берагуць свой даўні не вельмі талковы звычай, не звяжаючы на дарагія крэмпліны. Абсалютна забылі і той звычай, калі ў панядзелак ехала пэразва ў гасціну да маладога, прывозячы пасаг маладухі ў вялікім куфры, на якім сядзеў вясельнік і трымаў на высокай тычцы чырвоны сцяг, каб усім абвясціць, што едуць „дарагія“ госці. Але вось уехаць на панадворак было не так то лёгка. Вясельнікі жаніха рабілі брамку на панадворку, а пры брамцы высока ў гары вешалі на палцы чучала накшталт чалавека і спрытна прычэплівалі торбу з попелам ці вядро вады. Калі толькі пэразва ўязджала, цягнулі за шнуркі, а на вясельнікаў, як у навальніцу, лілася вада, або сыпался попел.

— Ай, цяпер людзі паразумнелі, такога звычаю няма чаго і шкадаваць, — адгукнулася ўжо сонная бабуля.

Муж, які вярнуўся з камандзіроўкі, перарваў нашы ўспаміны і мы, звычайна павячэраўшы, леглі спаць. Усе хутка паснулі, толькі я доўга блукала па даўнейшых сцежках маладога вясковага жыцця, чуючы ўсё цішэй словы вясельнай песні:

Ой дэ ж ты едэш?
До шлюбу, до шлюбу.
Ой, чом нэ плачэш?
Нэ буду, нэ буду.

Н. Андрэюк

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

МІХАСЬ КРАСЬКО

Міхась Красько з вёскі Ягаднікі Гайнаўскага павету — перадавы жывёлавод Гайнаўшчыны. Вядзе ён 15-гектаравую гаспадарку. У рамках кантрактацыі прадае дзяржаве больш 3 тон збожжа і 15 тон бульбы (вырошчвае жыта „данькоўскае“ і бульбу „флісак“). Гадуе 13 кароў, 20 свіней і 32 авечкі. Вядомы ён у ваяводстве як адзін з лепшых канаводаў. Яго жарабцы сакольскай пароды займаюць найлепшыя месцы на ваяводскіх аглядах жарабцоў. Яго каню прысудзілі сярэбраны медаль і грашовую ўзнагароду. Тайну гадоўлі такіх удалых коней пераняў ад бацькоў.

Сёлета Міхась Красько пабудаваў вялікую сучасную абору, якая займае 200 квадратных метраў. Намераны ён павялічыць жывёлагадоўлю. Заняў чаргу на прыдзел трактара, пры дапамозе якога будзе лягчэй выконваць усе палявыя работы.

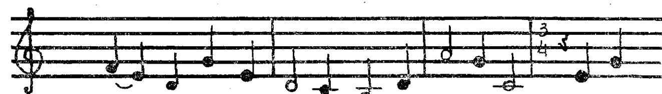
Міхась Красько выконвае рад адказных грамадскіх функцый. Ён старшыня павятовага аб'яднання канявадаў і шматгадовы старшыня мясцовай пажарнай каманды. За добрыя поспехі ў жывёлагадоўлі і грамадскай дзейнасці Міхась Красько ўзнагароджаны Бронзавым Крыжам Заслугі.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

ФАЛЬКЛОР

СЯМЕЙНАЯ

Стоіт ліпа зэлёная, пуд ёю — вода.
— Молодая молодіця, чом долі нэма?
Молодая молодіця, чом долі нэма?
— Была ж у мэнэ добра доля — маті прокляла,
За ліхого мэнэ мужа замуж оддала.
За ліхого мэнэ мужа замуж оддала.
Клічэ маті вэчэраті — вэчэрай сама,
А я пойду піть-гуляті до біелого дня.
А я пойду піть-гуляті до біелого дня.
Пэршы куры заспівалі — я ў корчомці п'ю.
Другі куры заспівалі — я й нэ думаю.
Трэті куры заспівалі — я з корчомкі йду,
Судосіла дівиерыка ў вішнёвум саду.
Судосіла дівиерыка ў вішнёвум саду.
— Братовая молодая, дэ жэ ж ты была?
— Дівиерыку-соколіку, — у корчомці піла!
Дівиерыку-соколіку, — у корчомці піла!
— Братовая молодая, жаль жэ мніе тэбэ:
Наготовіў твой міленькі нагай на тэбэ!
Наготовіў твой міленькі нагай на тэбэ!
— Дівиерэку-соколіку, бороні мэнэ!
Ест у мэнэ пас едвабны — будэ для тэбэ.
Ест у мэнэ пас едвабны — будэ для тэбэ.
Чуе тое мой міленькі, у коморы спячы;
— З кім ты, міла, говорыла, з корчомкі йдучы?
З кім ты, міла, говорыла, з корчомкі йдучы?
Ест у тэбэ пас едвабны, то я сам сходжу,
А я твое біелэ лічко нагаём спішу!
А я твое біелэ лічко нагаём спішу!
— О, бодай ты, мой міленькі, того нэ дождаў,
Коб ты мое біелэ лічко нагаём спісаў!
Коб ты мое біелэ лічко нагаём спісаў!

Ад Анны Стахвіюк, 1924 года нараджэння, вёска Трасцянка Гайнаўскага павету, запісаў 2 жніўня 1973 года Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіла Людміла Панько.

Дзярнякова хоча жыць культурней

Вёска Дзярнякова Беластоцкага павету знаходзіцца ў пяці кіламетрах ад Гарадка і крыху далей ад Міхалова. Прыгожая, жывапісная ваколіца: лугі, поле, лес. Дзярнякова налічвае сорак гаспадарак. Вёска за апошнія гады намнога папрыгажэла. Новыя дамы, аборы, клуні. На дамах тэлевізійныя антэны, дома пральні і лядоўкі. Добра гаспадараць асабліва такія сяляне, як Эдвард Бялы (солтыс з 15-гадовым стажам, грамадскі апякун і радны), Юры Тарасевіч, Мікалай Немировіч, Аляксей Лукошык, Ян Тарасевіч, Фёдар Трахімчык, Юзэф Ярацкі.

Для прыкладу, солтыс сёлета прадаў 40 свіней і 6 кароў. Іншыя сяляне — таксама па 10—20 свіней. Сяляне ўсё яшчэ не могуць дачакацца падзелу супольных пасбішчаў. Дагэтуль выкарыстоўваюцца яны нерацыянальна. Пасля падзелу сяляне завялі б на лугах высакаўраджайныя сарты траў. Гэта дазволіла б таксама павялічыць колькасць кароў. Іншай справай, якую трэба вырашыць, з'яўляецца справа лясной звярыны, а перш за ўсё дзікаў, якія знішчаюць ураджай.

У вёсцы ёсць даволі многа маладых дзяўчат і юнакоў. Моладзь асабліва ў доўгія асеннія і зімовыя вечары не мае куды падзецца. Летам арганізоўвалі яны прысвяткамі, а таксама ў суботу або нядзелю патанцоўкі ў так званай зялёнай святліцы, якую пабудавалі ля дарогі пад лесам. У апусцелым школьным будынку можна было б арганізаваць клуб. У тым то і бяда, што ані ГС у Гарадку, ані прадпрыемства „Рух“ у Беластоку не зацікаўлены ў гэтым. Аказваецца, што Дзярнякова — незаязднoе месца. Ужо зараз прадстаўнікі зацікаўленых устаноў прадбачваюць нерэнтоўнасць. Ды і зімою цяжка будзе сюды даехаць, гавораць. Лясная ваколіца.

Моладзь не мае ніякай дапамогі. Навесну хацела яна садзіць дрэўцы ля школы і пры дарозе. Гмінныя ўлады паабяцалі даць дрэўцы (сам начальнік гміны), але на гэтым і засталося.

Я. Ц.

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

3 706 МІЛЬЁНАЎ ЖЫХАРОЎ ЗЯМЛІ Ў 1971 г.

Насельніцтва зямнога шара к сярэдзіне 1971 г., павялічыўшыся за год на 74 мільёны, склала 3 706 мільёнаў чалавек. Аб гэтым паведаміў „Дэмаграфічны штогоднік“ ААН, які нядаўна выйшаў у свет. Цяпер штогадовы прырост насельніцтва складае два працэнты, і калі гэты тэмп прыросту захаваецца, то праз 33 гады колькасць жыхароў на нашай планеце падвоіцца.

Штогоднік таксама паведамляе аб тым, што звыш паловы насельніцтва Зямлі жыве ў Азіі: 2104 мільёны чалавек, што складае 56,7 працэнта ўсяго насельніцтва. У Афрыцы жывуць 354 мільёны (9,5 працэнта насельніцтва Зямлі), у Паўночнай Амерыцы — 327 мільёнаў (8,8 працэнта), у Паўднёвай Амерыцы — 195 мільёнаў (5,3 працэнта), у Еўропе — 466 мільёнаў (12,6 працэнта), у Аўстраліі і Акіяніі — 19,7 мільёна (0,5 працэнта) і ў Савецкім Саюзе — 245 мільёнаў (6,6 працэнта). (т)

У ГОСЦІ ДА СУСЕДЗЯЎ

БЯГОМ ПА ПРАСПЕКТУ ЛЕНІНА

(ЗАЙГРАЙ НАМ, МУЗЫКА)

Кляп-кляп! Прычыніліся раззяўленыя ад захаплення роцікі сыноў.

Бліснь! Сонечным зайчыкам стрэліла люстэрка ў руцэ маёй лепшай палавіны.

Кіруй дзюбаю проста ў галоўную стругу — загадваю... Ясна, што не жонцы, а ўсяму сямейнаму караблю.

Часу ў абрэз. Бягом, міленькія. Пыхпых, і мы ізноў на праспекце. Плывем упярод разам з людскім патокам. Імкнемся на спатканне з чалавекам, які так глыбока запусціў карэнні ў родную зямлю, што нават смерць іх выдзерці не здолела. На спатканне з Якубам Коласам.

Каржакаваты, насаты дзядзька — ён цяжкаю глыбаю рассеўся сярод плошчы свайго імені.

Край мой родны! Дзе ж у свеце
Край другі такі знайсці,
Дзе б магла так, поруч з смеццем
Гожасць пышная ўзрасці?

На гэтых словах ён, здаецца, затрымаўся, гартаючы раней напісаныя старонкі.

Пёрышкам пры ім малы музыка, які па ягонай правай руцэ смыком скрыпку будзіць. Там і дзяўчо прыкурнула — песняю заварожанае.

І „Сымон-музыка“ іграе. Іграе з дазволу вялікага песняра, які чарам натхнення ўлію пераможную моц у дзіцячыя кволыя рукі.

А скрыпіца галасіла
Смутнай восені дажджом,
Адчувалася ў ёй сіла,
Што лілася ручаём...

Задрыжалі, здаецца, пальцы, прыціскаючы тыя, што трэба, струны.

Павярнуліся галовы
У той бок, дзе граў Сымон,
І спыняе ўсе размовы
Гэтых струн прыўдалы звон.

Адзін Колас, гэты вялікі дырыжор сэрцаў чалавечых, у другі бок спаглядае...

І енкнула струна... Бо там:
Шуміць, кіпіць, бурліць змаганне
За шчасце, волю і свабоду.

Там ужо не музыка смыком, а дзед Талаш рулёю стрэльбы водзіць. Не сам ён. На маладосць абапіраецца. Хлапчаня-падлётак разам з ім зорка за ворагам сочыць. Суровы дзедаў твар. І не дрыжыць рука, хоць на левай шчацэ, якраз па бародаўцы, сляза, здаецца, павісла.

Волі, волі і прастору!
. . . .
Ён не просіць... Жадае!!!

Пакуль разгублена водзіш туды-сюды вачыма, пясняр у іншым месцы свой запаветны сшытак адчыніўшы, здаецца, мовіць:

Ты пачуеш голас мае песні,
Мыслі твае праясняцца,
Згіне цемра, як гінуць туманы
У блеску сонца...

І дзіва. І так яно. Ты ізноў у залітым сонцам Мінску, які гудзе працоўным гулам, як вулей падчас мёдазбору. І ўжо бяжыш... Куды? Ясна, што па кветкі. Дзве жмені каляровых, жывых, іскрыстых расою.

Адну Коласу зложыш за тое, што
Панёс ён людзям песень дар —
Агонь душы і сэрца жар,
Панёс пяснярскай каляінай.

Другую, вяртаючыся, Купале ахвяруеш. Не ты адзін. Шмат кветак ля ягоных ног. У знак пашаны, падзякі, кахання.

Многа мне помнікаў давялося бачыць. Паэтам іх пераважна на магілках ставяць — ды і то не заўсёды.

А гэтыя два жывуць. Жывуць і валодаюць, здаецца, горадам-сталіцай. Адзін узвышаны паглядае, другі ў зямлю моцна ўкараніўся. Два паэты. Два сэрцы ў грудзях аднаго народу. Сэрцы, злучаныя артэрыяй — Праспектам Леніна.

Ларс

Куток практычных ведаў

КАЛІ РАСЛІНА ХВАРЭЕ

Хваробы раслін могуць быць выкліканы не толькі дзякуючы шкодным для іх арганізмаў бактэрыям і грыбу. Прычына „дрэннага самаадчування“ расліны можа ляжаць таксама ў неадпаведным абыходжанні з ёю. Калі вазоны вашыя жоўкнуць і трацяць лісцё, найчасцей гэта азначае, што вы іх занадта многа паліваеце, альбо якраз наадварот — паліваеце занадта рэдка. У такіх выпадках нялёгка паставіць адпаведны дыягназ.

Калі вымем з данічкі карэнную брылу разам з зямлёю і заўважым, што карэнні высушаны, то будзе гэта абазначаць, што крытычны стан выкліканы быў не дзякуючы аднаразоваму занядбанню, а з прычыны недахопу вільгаці на працягу даволі доўгага часу. Можна спрабаваць яшчэ ратаваць расліну, устаўляючы яе разам з данічкай на 1—2 сутак у посуд з летняй вадою. Пасля гэтага перасаджваем яе ў свежую зямлю, абрываючы пры гэтым сухія карэнні. Калі расліна „ажыве“, абрываем сухія галінкі і лісцё.

Калі ж мы паліваем расліну зачаста, то зямля будзе пахнуць тухлым, а ў карэннай брыле можна будзе ўбачыць прыгніўшыя карэнні, а часамі нават белаватых рабакоў. І зноў жа, перасадзіўшы расліну ў свежую зямлю, паабрываўшы раней прыгніўшыя карэнні і нармальна паліваючы, можна выратаваць расліну.

Празмернае прабыванне расліны на сонцы можа выклікаць тое, што лісцё яе будзе станавіцца чырвонае і скручвацца. Такую расліну лечым, паставіўшы яе ў халаднейшае цёмнае месца.

Зіма не з'яўляецца спрыяючым перыядам для раслін. Занадта нізкая або занадта высокая тэмпература ў кватэры не садзейнічае іх росту. І хаця для некаторых раслін зіма з'яўляецца перыядам адпачынку і павольнай вегетацыі, патрабуюць яны аднак адпаведнага догляду. Паўтараем, перш за ўсё трэба абмяжоўваць паліванне, не дапускаючы аднак да поўнага высушвання зямлі ў данічках. У час марозу вазоны неабходна здымаць з падаконнікаў прынамсі нанач. Праветрываючы пакой, неабходна трымаць іх здалёк ад адкрытых вокан і дзвярэй. Зразумела, што гэта падставовыя ўказанні, якія датычаць амаль усіх раслін. Паасобныя аднак расліны патрабуюць крыху розных умоў догляду. Напрыклад, для фікуса найбольш адпаведнай тэмпературай з'яўляецца 12—15°С, паліваем іх не замнога, калі выступяць карычневыя плямкі, змываем лісцё і пасыпаем азатоксам. Для прымулы найбольш адпаведнай з'яўляецца тэмпература 18—20 градусаў, для кактусаў 8—12 і г.д. Пеларгонія не патрабуе шмат вады. Дастаткова яе паліваць раз у месяц. А азалію паліваем штодзень кіпячонай летняй вадой.

Гаспадыня

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Я разам з сястрой наведала мужа, які знаходзіўся ў бальніцы. Муж адчуваў сябе дрэнна і пастанавіў зрабіць завяшчанне. Гэта было ў нядзелю і не магло быць мовы аб запрашэнні натарыуса, або старшыні грамадскай рады. Таму муж папрасіў на сведкаў маю сястру і знаёмага чалавека, які наведаў якраз хворага сына і ў іх прысутнасці заявіў, што гаспадарку запісвае мне. Калі мы ўжо выйшлі, муж убачыў яшчэ аднаго знаёмага і папрасіў яго, каб пацвердзіў перад судом, што ён гаспадарку запісвае сваёй жонцы. Назаўтра ён памёр. Завяшчанне пасля яго смерці было спісана з удзелам усіх сведкаў, падпісана сведкамі і зложана ў натарыяльным бюро. Ці завяшчанне гэта важнае?

АДКАЗ: Гэта завяшчанне не важнае. У выпадку, калі пагражае хуткая смерць, а звычайнага завяшчання зрабіць немагчыма, можа быць зроблена завяшчанне ў форме вуснай. Змест завяшчання можа быць спісаны на працягу аднаго года або сцверджаны судом на аснове паказання сведкаў — на працягу шасці месяцаў. Аднак пры абвяшчэнні волі завяшчальнікам павінна быць адначасова трое сведкаў. Таму нельга лічыць за сведку знаёмага, якому завяшчаючы асобна выявіў змест свайго завяшчання. Не магла пры гэтым быць сведкам сястра жонкі. Пры састаўленні завяшчання ў кожнай форме не могуць быць сведкамі муж або жонка таго, на карысць каго завяшчанне зроблена, а таксама сваякі і паівінаватыя першай або другой ступені. Злажэнне завяшчання ў натарыуса не мае значэння. Аб важнасці вырашае суд.

Ці ведаеце што...

...у Беластоцкім ваяводстве сельскагаспадарчыя гурткі загаспадарылі каля 12 тысяч гектараў зямельных угоддзяў. Найбольш сельгасгурткі з Сакольшчыны — 3 440 га, Беластоцкага павету — 2 447 га і Гайнаўшчыны — 1 261 га.

...больш 44 „кулкі“ на Беласточчыне загаспадарваюць больш 100 гектараў зямельных угоддзяў ПФЗ. (ця)

Этнаграфічнае адценне

Ручнікі і абрус з Ласінкі і Градзіска Гайнаўскага павету (Этнаграфічны музей у Торуні).

Д. МАРОЗАЎ

КРАХ АПЕРАЦЫІ „ЦЫКЛОН“

Насустрач Радэнштоку ішла калона грузавікоў. Праскочыўшы міма іх на поўнай хуткасці, лейтэнант заўважыў, што апошняя машына разварочваецца. Ён хацеў звярнуць, але шаша ўвайшла ў вузкую цясніну між двума ўзгоркамі, мапамільгнуў міма цудам уцалелы кіламетравы слуп з лічбай чатыры. У гэты момант ён убачыў упярэдзе групу. Ззаду яе ўсё гэтак жа павольна цягнулася павозка.

„Агульную трывогу ўзнімаць нельга, — мільганула ў галаве Радэнштока. — У машыне змесціца яшчэ тры-чатыры чалавекі. Каго ж узяць? Вядома, Боле, Кругера і яшчэ двух у савецкай форме“. Параўнаўшыся з павозкай, ён спыніўся.

Убачыўшы Радэнштока, дыверсанты спыніліся.

— Што здарылася, Радэншток? — спытаў Мішэль, падыходзячы да яго.

— Нас выдала старая, — лейтэнант стараўся гаварыць як мага цішэй. — Няхай людзі ідуць далей. Сядайце. Скажыце ім, што мы паедзем наперад.

— Гэта немагчыма, — адказаў Мішэль.

Ззаду на шашы пачуўся рокат грузавікоў, якія набліжаліся. Радэншток кінуўся да захопленай машыны, збіраючыся ўцячы адзін.

Дыверсанты занепакоіліся. Рыжы Кругер са здзіўленнем азірнуўся. Трэба было штосьці зрабіць і зрабіць неадкладна.

Мішэль адважыўся.

— Здраднік! — крыкнуў ён па-нямецку і, выхапіўшы пісталет, выстраліў лейтэнанту ў патыліцу.

Калона ператварылася ў натоўп, дыверсанты кінуліся да павозкі са зброяй. Мішэль ускочыў на падножку машыны, вырваўшы аўтамат у салдата, што сядзеў у павозцы. — Ні з месца, спыніць паніку, — закрычаў ён па-нямецку і ў гэта імгненне ўбачыў, як расхінуліся кусты паабапал дарогі. На шашу, занімаючы групу ў цеснае кальцо, выходзілі савецкія аўтаматчыкі. З кустоў глядзелі ствалы куляметаў.

— Кінуць зброю, — загадаў па-нямецку чыйсці ўладны голас.

Адным з першых шпурнуў на асфальт лейтэнант Кругер.

... У вызначаны час, а дзевятай гадзіне вечара, дзяжурны радыёстанцыі абвера пад Берлінам пачуў пазыўныя групы „Цыклон-Поўдзень“... Радыст хутка запісваў. „Сёння днём на дарозе да Чарнавіц знішчана машына з групай савецкіх афіцэраў на чале з падпалкоўнікам. Праз тунель у бок фронту за тры гадзіны прайшлі два эшалоны з тэхнікай, рыхтуемся да аперацыі № 1, паведамлю ў шэсць гадзін раніцы“.

Радыст тэрмінова перадаў шыфроўку ў аддзел „Заграніца“. Прыняў яе оберлейтэнант Лібель. Калі ён далажыў аб гэтым падпалкоўніку Мельцару, той адразу ж пазваніў генералу Крэбсу.

— Дзякую, падпалкоўнік, — сказаў генерал. — Прашу вас і ў далейшым тэрмінова інфармаваць мяне. Акрамя таго, складзіце спіс тых, хто вызначыўся ў падрыхтоўцы аперацыі. І, калі ласка, не перадавайце гэту справу ў рукі СД. „Цыклон-Поўдзень“ — гэта наша заслуга.

Затым Мельцар пазваніў Клецу:

— Віншую вас, пан оберштурмбанфюрэр, аперацыя „Цыклон-Поўдзень“ пачалася. Так. Можаце не хвалявацца, я ўжо далажыў аб гэтым генералу.

Паклаўшы трубку, Мельцар сказаў Лібелю:

Вы атрымліваеце суткі адпачынку, дарагі обер-лейтэнант, акрамя таго, можаце разлічваць на ўзнагароду.

— Дзякую вам, пан падпалкоўнік, я гатовы на ўсё для маёй радзімы.

Лібель выйшаў на вячэрнюю берлінскую вуліцу, асветленую зарывам пажараў.

Прайшло толькі трыццаць шэсць гадзін з таго моманту, калі ён адправіўся сустракаць капітана Шварцбрука на станцыі Зосен. І вось атрымана першая перамога ў чарговай бітве без выстралаў.

Атрымаўшы радыёграму „аб паспяховых дзеяннях групы“, палкоўнік зразумеў, што адбылося за лініяй фронту. Цяпер радыст групы „Цыклон-Поўдзень“ будзе працаваць не з-за страху, а па сумленню, перадаючы радыёграмы пад дыктоўку савецкіх контрразведчыкаў.

Не выключана, вядома, магчымасць таго, што СД паспрабуе пракантраляваць. Ну што ж, ён пастараецца дапамагчы і кантралёрам падзяліць лёс дыверсантаў з групы „Цыклон-Поўдзень“.

Ён спыніўся на скрыжаванні. Прамы, як страла, праспект ішоў на ўсход. Можа гэта толькі здалося яму, што ў пахмурным небе ўжо бачны зарніцы фронту, які ўсё набліжаўся. Колькі пройдзе яшчэ месяцаў і дзён, пакуль над пераможнай германскай сталіцай залунае сцяг Перамогі, узняты савецкімі воінамі? Шмат дзён, тысячы гадзін, падобных на толькі што пражытыя. Але гэтыя трыццаць шэсць не прайшлі марна — сёння ён дапамог наблізіць дзень перамогі над фашызмам.

Лібель хутка пакрочыў па вуліцы. Суткі адпачынку, шчодра падораныя Мельцарам, будуць вельмі дарэчы. Наперадзе шмат спраў. Аперацыя ж „Цыклон“ яшчэ толькі пачынаецца. Але і ён сам пакуль яшчэ не выкарыстаў усіх магчымасцей сваёй групы.

Думкі падпалкоўніка перапыніў стук салдацкіх ботаў. Насустрач ішоў патруль. Салдаты старанна аддалі чэсць афіцэру. Ён адказаў. Потым прайшоў па праспекце яшчэ некалькі кварталаў і павярнуў у завулак.

Там яго чакаў „Фрэд“.

ТРЫБУНА чытачоў

У Патоцы і Тапалянах ёсць крамы

Тапаляны — вялікая вёска на дарозе Заблудаў — Міхалова. Жыхары гэтай вёскі былі моцна пакрыўджаны, бо больш чым паўгода не было ў іх крамы. Кожны за найменшай патрэбай ехаў 6 кіламетраў у Міхалова. Падобная справа была і ў вёсцы Патока. Тут краму ліквідавалі больш дзесяці год таму назад.

Вясной гэтага года ГС у Міхалове адкрыў краму ў Патоцы, а ў жніўні — у Тапалянах. Крамы змяшчаюцца ў спецыяльна пабудаваных на гэтыя патрэбы будынках. Скончыліся клопаты сялян з пакупкай тавараў.

Праўленню ГС належыцца падзяка і просьба: давайце больш тавараў, каб полкі не пуставалі.

Мікола Краўчук,
Патока

Дажынкі ў Орлі

Дажынкі ў Орлі адбываліся ўрачыста. Стаяла тады добрая пагода. З'ехалася многа людзей. Акрамя арлян, папрыязджалі людзі з іншых вёсак, з наваколля. Была выстаўка сельскагаспадарчых плёнаў. Прадаваліся цукеркі, булачкі і напіткі.

Гаспадарамі арлянскіх дажынак былі сакратар гміны Марыя Матуевіч і сакратар гміннага камітэта ПАРП Яўген Леўчук. Дажынкавы вянок, сплецены са збожжа, неслі арлянскія дзяўчаты. А перапіляцу, прыбраную рабінай, прывезлі дзяўчаты з мастацкага калектыву з Грэдалёў. Спявалі вядомыя фалькларысткі — жанчыны з Тапчыкал. На канец было народнае гулянне.

Наглядальнік

МУЖ-П'ЯНІЦА

Смутная сёння
Наша Ядвіся,
Бо яе Пеця
Дужа напіўся.

Ён жа напіўся,
Будзе сварыцца,
Бедну Ядвісю
Можа пабіці.

Гэты жа Пеця
Сёння на рынку
Прадаў самую
Лепшую свінку.

Толькі Ядвіся
Не мае грошай,
Бо ўсе іх Пеця
Прапіў з Алёшай.

П'яны той Пеця
Посуд кідае.
Бедна Ядвіся
З хаты ўцякае.

Страшная сіла,
Як ты караеш,
Мама не біла,
А муж так лае.

Плача Ядвіся,
Плачуць і дзеці,
А злыя людзі
Рады глядзеці.

З-за такіх п'яніц
Ужо так на свеце
Многа ядвісяў
Мусяць цярпеці.

Н. Кучынская,
Бельскі беларускі ліцэй

МОЙ ПЕРШЫ ВЕРШ

Калі верш напішу я,
Будзе ён родны, як зямля,
Як сонца ён будзе яркі.
І апішу ў ім усе спраўкі.

Напішу я ў ім аб „Ніве"
І аб тым, як рака цячэ лянівa.
Аб Белавежы напішу таксама
А можа і аб Варшаве.

Аб чытачах „Нівы"
І аб дзядулькі сівым.
Аб маме і аб таце
І аб роднай сваёй хаце.

К. Т.,
Белавежа

Вось дык гаспадар!

У Бельску Падляшскім на вуліцы Бранская шаша ў доме № 202 жыве Людміла Кунаховіч, год 17. На 9 гектарах вядзе яна гаспадарку. Па ўсялякіх правілах можна назваць яе сапраўдным гаспадаром. Яна сама запрагае пару коней і аднялямешным плугам арэ сваю калёнію.

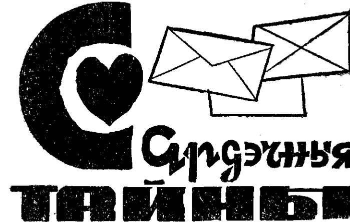
Калі трэба касіць, яна сядае на касілку і косіць, а калі прыйдзе пара жаць жыта ці пшаніцу, яна да касілкі дачапляе спецыяльную жнiўную прыладу і работа ідзе як найлепш. Крыху ёй дапамагае яе хворая маці. Яна ўпраўляецца ў кухні, варыць абед і даглядае курэй, адным словам, сочыць за парадкам у хаце.

Калі паглядзець на калёнію Людміны, — тут пераважна жыта, ячмень, крыху пшаніцы, авёс, бульба, бручка, лён, дыні, мяшанка граў, а на шчырым пяску, як лес, расце кармавая бульба „топінамбур" на пашу для хатняй жывёлы. Усюды чыста — няма пустазелля. Не мае гэты гаспадар даўгоў і ў падатках. Трымае тры дойныя каровы, трое цялят, 10 парасят і тры расовыя авечкі.

Гэтай адважнай дзяўчыне павінен дапамагчы крыху ў цяжкай працы на зямлі і ЗСМВ. А ў чым можа быць першая дапамога? Перш за ўсё ёй патрэбны двухлямешны конны плуг. Затым патрэбна дапамога ў загаспадарванні поля VI класа. Трэба даць ёй магчымасць докупіць яшчэ некалькі штук авечак, бо тут ёсць усе ўмовы для іх гадоўлі. Ёсць таксама матэрыял, толькі трэба абгарадзіць панадворак.

Працай гэтай дзяўчыны і яе гаспадаркай павінна зацікавіцца і сельскагаспадарчая служба. Існуюць тут усе ўмовы для таго, каб залажыць паказальныя палеткі, бо калёнія дзяўчыны ляжыць пры самай шашы Бельск-Бранск.

Нестар Перавой,
Бельск

Дарагое „Сэрцайка!"

Жыву я на вёсцы. Мне 19 гадоў. Два гады таму назад пазнаёмілася я са Слаўкам — хлопцам з суседняй вёскі. Было гэта на вяселлі ў маёй сяброўкі, якая з гэтай жа вёскі, што Славак. Але Славак неўзабаве пайшоў да войска і паабяцаў, што будзе пісаць мне лісты. Так і было. Атрымоўвала я іх часта. А як толькі меў магчымасць, то і сам прыязджаў. Гаварыў, што мяне кахае і вельмі за мной сумуе. Так прайшлі гэтыя два гады. У апошнім пісьме Славак пісаў, што хутка ўжо спаткаемся. І гэтае пісьмо прачытала я сваёй найлепшай сяброўцы. А яна пахвасталася аднаму хлопцу, які знае Слаўка, што ведае, аб чым ён да мяне ў лістах піша. Гэты хлопец, можа і праз злосць, бо калісь да мяне заляцаўся, а я яго не хацела, аб усім напісаў Слаўку. Можа яшчэ дзе-што і ад сябе дадаў, ён так умее. Пасля таго я атрымала ад Слаўка пісьмо. Было яно апошнім. Славак на мяне загневаўся. Днямі я даведалася, што ён вярнуўся з войска. Аднак да мяне не прыйшоў. Не ведаю, як з ім спаткацца. Хацела б усё выясніць. Мо яшчэ не ўсё між намі скончана. Падкажы мне, „Сэрцайка", нейкую раду.

Зіна з Сакольшчыны

Зіна! Вось і пераканалася ты, якую маеш сяброўку. Несалідная гэтая дзяўчына. Калі ты падзялілася з ёю сваімі сардэчнымі справамі, дык яна павінна была захаваць іх у таямніцы. Ад такіх людзей лепш здалёк трымацца. Вядома, найлепш было б, каб ты магла спаткацца са Слаўкам і пагаварыць. Па-мойму, калі ён цябе кахае, дык напэўна і сам будзе да гэтага імкнуцца. А адлегласць між вашымі вёскамі невялікая, дык, думаю, доўга чакаць табе не прыдзецца.

„Сэрцайка"

Вяселле ў Азяблах

З пакалення ў пакаленне перадаецца традыцыя падрыхтоўкі „пышных" вяселляў. Як там не жылося б — багата ці бедна, але ўжо так прынята, што кожны намагаецца зрабіць вясельную гасціну лепш, чым зрабіў сусед. Ужо некалькі тыдняў перад вяселлем як у маладой, так і ў маладога — вялікі рух. Многа клопатаў. Забіваюць найлепшую цялушку і найлепшага кормніка, рыхтуюць смачную каўбасу, булкі і іншыя прысмакі. У час гэтай падрыхтоўкі нямала напрацуецца ўся сям'я.

У час вянчання маладой пары ўсе запрошаныя госці складаюць ім пажаданні. Пасля вяселля едуць да маладой. Там усе гуляюць. На другі дзень — абдорваюць маладую. Пасля вяселля ў маладой, усе едуць да маладога. Госці, якіх запрасіў малады, даюць яму падарункі. Граюць на „дзень добры". Кожны выбірае сабе мелодыю ці песню, а аркестр яму па заказу іграе. Але не ўсе могуць быць запрошаны. І вось гэтыя незапрошаныя таксама могуць павесяліцца на кошт маладой пары. Яны таксама складаюць пажаданні маладым і атрымліваюць пачастунак. Нават моладзь з іншых вёсак прыходзіць на вясельныя гульні. Так па-народнаму адбывалася нядаўна вяселле ў вёсцы Азяблы ў Беластоцкім павеце.

Павел Гутнік
Агульнаадукацыйны ліцэй у Міхалове

Актывісты БГКТ

Уладзімір Петручук нарадзіўся ў 1899 годзе ў Старакорніне. Настаўнікам працаваў ён 30 год.

Ён многа ў жыцці перажыў. Да першай сусветнай вайны працаваў у багатых, бо ў бацькі было мала зямлі, а сям'я — у 9 асоб. Удалося яму закончыць 5 класаў рэальнай школы, а потым настаўніцкі семінар у Свіслачы. Пры санацыйнай Польшчы быў настаўнікам у вёсцы **Мора,** але звольнілі яго з гэтай працы за тое, што быў беларусам.

У 1935 годзе пры рэвізіі былі знойдзены ў яго савецкія лістоўкі. Паліцыя арыштавала брата і бацьку. У 1939 годзе змагаўся ў войску з гітлераўскім нашэсцем на Польшчу. У 1940-41 працаваў настаўнікам зноў у Моры. Падчас акупацыі вёў тайнае навучанне.

Ад пачатку адраджэння — ад 1.IX.1944 г. працаваў настаўнікам у Старым Корніне.

У апошні час У. Петручук працаваў у Чыжыках. Цяпер з'яўляецца супрацоўнікам праўлення аддзела БГКТ у Гайнаўцы. Ён пастаянны чытач „Нівы". Збірае ўсе нумары гэтага тыднёвіка, а таксама ўсе беларускія календары і іншыя выдавецтвы БГКТ. Многа разоў атрымліваў кніжныя ўзнагароды ГП і „Нівы". У БГКТ працуе з энергіяй і поспехам.

Тэкст і фота **В. Буры**

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Адказвае Акруговая малачарская спулдзельня ў Бельску Падляшскім

W nawiązaniu do Waszego pisma z dnia 6.09.1973 r., dotyczącego dostawy mleka we wsi Ciełuszki, uprzejmie informujemy, że z chwilą przyjęcia wsi Ciełuszki przez tutejszą Spółdzielnię do Białostockiej Spółdzielni Mleczarskiej tj. od dnia 1.I.1973 r. zatrudniono we wsi dwóch płatnych wozaków, którzy od miesiąca kwietnia br. dostarczali mleko do punktu skupu we wsi Dawidowicze. Jednak z chwilą nastania wiosennych robót połowych zrezygnowali z dowozu i brak było chętnych kandydatów na płatnych wozaków. Z upoważnienia mieszkańców wsi zawarto umowy na dowóz mleka z dwoma rolnikami, a mleko dowozi się kolejką i po zakończeniu miesiąca każdy z dowożących rolników otrzymuje wynagrodzenie za dowóz.

Zaplanowano budowę nowego punktu skupu we wsi Ciełuszki w roku 1975.

Падпісаў
прэзас праўлення
мгр інж. Войцех Май.

Міхась Матвеюк. Папраўку да верша атрымалі.

Галіна Конах. Верш пра восень надрукуем. Старайся аднак больш сур'ёзна падыходзіць да рытму і рыфмы ў сваіх вершах.

Наглядальнік, АС — Слоя, **М. Краўчук** — Патока, **В. Бура** — Гайнаўка. Усім дзякуем за прысланыя інфармацыі, пойдуць у друк.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Woda życia" (radz.), 23—24. „Dziewica i cygan" (rumuński), 25—26. „Układ" (USA), 27—28.

Чаромуха
„Anatomia miłości" (polski), 23—24. „Rzeźnik" (USA), 27—28.

Кляшчэлі
„Nareszcie poniedziałek" (węgierski), 23—24. „Wynajęty człowiek" (USA), 25—26. „Pozwólcie startować" (radz.), 27—28.

Нараўка
„Niech bestia zdycha" (franc.), „Jezioro osobliwości" (polski), 24—28.

Нарва
„Woda życia" (radz.), „Nieznany" (polski), 24—28.

Чыжы
„Grubasek" (rumuński), „Poszukiwana — poszukiwany" (polski), 24—28.

Дубічы Царкоўныя
„Lampy naftowe" (czeski), „Najlepsza kobieta mojego życia" (czeski), 24—28.

Арэшкава
„Ktoś za drzwiami" (franc.), „Tajemnica Aleksandra Dumasa" (czeski), 27—28.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Орля
„Nie lubię poniedziałku" (polski), „Staroświecki dramat" (radz.), 24—28.

Райск
„Oskarżeni o zabójstwo" (radz.), „Brylanty pani Zuzy" (polski), 24—28.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Kleopatra" (polski), 27—28.

Міхалова
„Życie, miłość, śmierć" (franc.), 23—24. „Jesień Cheyenów" (USA). 25—26. „Pod prąd" (węgierski), 27—28.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава
„Brylanty pani Zuzy" (polski). „Jezioro osobliwości" (polski), 24—28.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Naszyjnik dla mojej ukochanej" (radz.), 23—24. „Effi Briest" (NRD), 25—26. „Najlepsze lata w życiu mężczyzny" (węgierski), 27—28.

Мілейчыцы
„Pogromca zwierząt" (rumuński), 23—24. „Śmiech w ciemności" (ang.), 25—26. „Ten okrutny nikczemny chłopak" (polski), 27—28.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego. Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa-Książka-Ruch". Redaguje Kolegium. Adres Redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Numer przy przesyłkach pocztowych: Redakcja tygodnika „Niwa", Skr. poczt. 281, 15-950 Białystok. Telefony: Redaktor Naczelny i Sekretarz Redakcji 2-10-33, publicyści 2-32-41 do 45 (centrala). Cena prenumeraty krajowej: rocznie: 28,80 zł, półrocznie: 14,40 zł, kwartalnie: 7,20 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Można również wpłaty dokonywać na konto I Oddziału Rejonowego „Ruch" w Białymstoku 150-6-161 NBP I OM Białystok. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne w miastach, zamawiają prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch". Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur zamawiają prenumeratę za pośrednictwem Urzędów Pocztowych. Prenumeratę na zagranicę przyjmuje: RSW „Prasa-Książka-Ruch", Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto PKO Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 40 proc. Nr indeksu 36911.

BZGraf. Nakład 7.577 K-3

КАХАННЕ І ТЭЛЕФОН

Вечарам я сядзеў дома, нудзіўся і чакаў, што мне пазвоняць. Сапраўды, зазваніў тэлефон.

— Добры дзень, дарагі! — данеслася да мяне. — Пазнаў?

— Добры дзень, мілая! — уцешыўся я. — Як гэта „не пазнаў"?

— Ну, як жывеш? — спытала яна. Гэта была Каця. Кацю я кахаю даўно.

— Дзякую, мілая. А як тваё здароўе?

— Ды нічога, толькі цябе нешта не відаць! — сказала яна.

„Ах вось яно што! — падумаў я. — Слава богу, не назваў яе па імені. Гэта ж Надзя". Надзю я таксама даўно кахаю.

— А ведаеш, у філармоніі выступаюць японцы, — паведаміла яна.

„Так, гэта Надзя. Мы з ёю былі ў філармоніі, яна відаць, прывыкла".

— А як твая п'еса? — спытала яна.

„Не, гэта ж Таня! Я, здаецца, толькі ёй гаварыў аб п'есе!"

— Ну дык выходзі, я цябе чакаю!

— Дзе?

— Што значыць „дзе"? Як заўсёды, ля заапарка. Ты што, забыў?

„Ага, значыць, гэта Тамара. Гэта я з ёю сустракаўся ля заапарка".

І паімчаўся да заапарка.

Мяне чакала Зіна. Зіну я кахаю з дзяцінства...

М. Берадзе

ТЭЛЕФОНАГРАМА

Гэта было ў першыя пасляваенныя гады. З павету званяць у вёску.

Трубку знімае жанчына:

– Слухаю вас.

— Добры дзень.

— Добры дзень!

— А хто, выбачайце, слухае?

— Дзяжурная гміны.

— У вас папера знойдзецца пад руку?

— Ёсць.

— А аловак?

— І аловак ёсць.

— Тады запішыце, калі ласка, тэлефанаграму...

Мінае хвіліны чатыры-пяць.

— А ну прачытайце, што вы запісалі, — просіць голас у трубцы.

— А як я прачытаю, калі я непісьменная.

СЕНСАЦЫЯ

У кабінеце дырэктара цырку раздаецца тэлефонны званок:

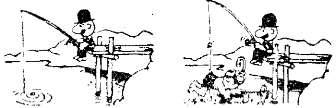
— Магу прапанаваць вам сенсацыйны нумар.

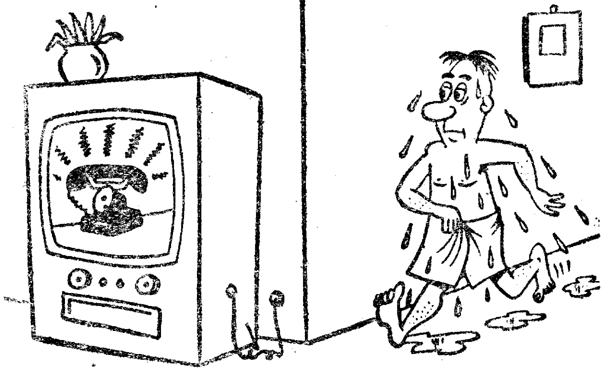
— Не трэба. Я ведаю ўсе сенсацыйныя нумары.

— Але мой асаблівы: я глытаю шаблю даўжынёй у метр.

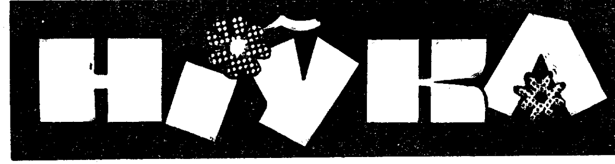
— Э, я ведаю шмат людзей, якія глытаюць шаблю даўжынёй у метр.

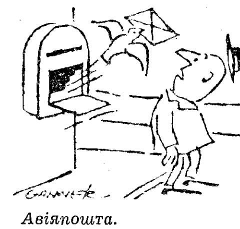
— Так, але мой рост — усяго дзевяноста сантыметраў.

Без слоў.

Авіяпошта.

У СУДЗЕ

Пракурор: З матэрыялаў справы відаць, што, апрача грошай, вы ўкралі яшчэ нямала вартасных рэчаў. Што вы можаце сказаць па гэтай прычыне?

Абвінавачаны: Не ў адных грошах шчасце, пане пракурор.

МІНІБАЙКІ

ЯК ТРЫ СВІНКІ ВАЎКА З'ЕЛІ

Жылі-былі тры свінкі. І напісалі яны куды трэба казку: „Жыў-быў адстаўны шэры воўк і было ў яго тры домікі: саламяны, драўляны і мураваны, а дзіцячыя яслі, між іншым, месцяцца пад адкрытым небам..."

Адабралі ў шэрага ваўка ўсе тры домікі. І з тых пор дзецям у яслях расказваюць: „Жылі-былі тры свінкі. У адной саламяны дом, у другой — драўляны, а ў трэцяй мураваны".

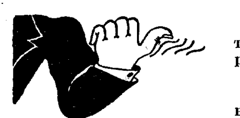
М. Азаў, У. Ціхвінскі

ГУМАР З

НА ПОШЦЕ

— Ваш ліст цяжкі, трэба яшчэ дзве маркі прыклеіць.

— Ну, паночку, тады ён будзе яшчэ цяжэйшы.

... Ён зайздросціў сапсаванаму аўтамату: „Вось малайчына! Грошы бярэ, а не робіць нічога".

...Да вяселля гаварыў пра сэрца, пасля вяселля — пра страўнік.

З ЮГАСЛАВІІ

— Як ты думаеш, дарагі, добра будзе, калі мы сюды пасадзім дзядзьку Брану?

— Ды ты што?! Цётка Юля замучыць яго скаргамі на свае зубы і будзе прасіць, каб ён зрабіў новую каронку!..

— А калі мы цётку Юлю пасадзім у гэты канец стала?

— Да Мілана? Ты забыла, што яго жонка раўнуе яго нават да цёшчы дзядзькі Браны!

— Тады побач Браны пасадзім Розачку...

— Ты, відаць, зусім закруцілася! Розачка прыстане да яго з размовамі аб сваіх кошках, а ён, як і яго сэтэр, не пераварваюць нават напаміну аб іх!

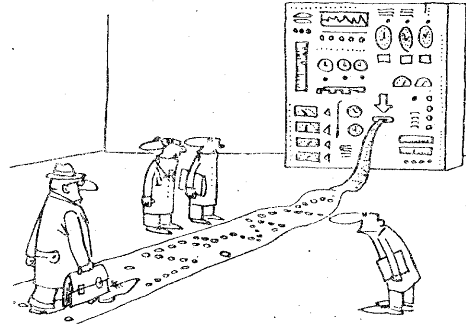
— Ну, пасадзім побач з ім суседа Іозу.

— Толькі гэтага не хапала! Ці ж ты ведаеш, што пенсія Іозы на пяць дзінараў вышэйшая і што Брана не можа яму гэтага выбачыць!

— Ах, калі б...

— Што калі б?

— Калі б мы маглі сёння вечарам знікнуць! І яны хай рассаджваюцца як хочуць!

НА МЕСЯЦЫ

П'яны мужчына прыкмеціў у лужыне адлюстраванне Месяца:

— Глядзі — Месяц! Сядалі ж на яго, дык і я сяду.

Аж вось прыходзіць яшчэ адзін п'яны ды й пытае:

— Чаго гэта ты, галубок, у лужыне сядзіш?

— У якой там лужыне! На Месяцы!

— О! І я да цябе!

Сядзяць, балбочуць.

Прыйшоў міліцыянер:

— Што гэта вы тут робіце, хлопцы?

— Дык на Месяцы ж сядзім.

— А... Ну, дык пачакайце, я за вамі „лунаход" падашлю.

НА АДНОЙ НАЗЕ

Гэта было восенню. Сеяў халодны вячэрні дождж. Выйшла на панадворак маці, а за ёю хвосцікам босы пяцігадовы хлопчык. Маці крыкнула:

— Сынок, ідзі ў хату, а то ногі змерзнуць...

А малы адказвае:

— Мама, дык я ж стаю на адной назе!

СТРАШНЫЯ СЛОВЫ

Васілёк скардзіцца бацьку:

— Татку, а наша бабуля лаялася сёння страшнымі словамі!

— Як?

— Яна сказала: „А каб гэты няшчасны тэлевізар папсаваўся сёння перад самюсенькім хакеем!"

Сучасныя пляткаркі.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны Мароз з Гайнаўкі, а таксама Тамары Назарук і Ніны Зінчук з Вулькі Тэрахоўскай Гайнаўскага павету змяшчаем песню з рэпертуару Стэні Казлоўскай

Nie tęsknię za nikim

Inni się kochają
I tęsknią, gdy trzeba się rozstać.
Nocą spać nie mogą
Bo miłość to sprawa nie prosta.

Czasem mówią dużo
A czasem do siebie wzdychają,
W kwietniu, w maju.

Ref.:
Ja nie tęsknię za nikim
I nie kocham nikogo,
Robię to na co właśnie mam ochotę,
Noszę z wiśni kolczyki,
Chodzę jaką chcę drogą,
Napotkanym znajomym głupstwa plotę.

Jak ta głupia miłość
Codziennie nam życie utrudnia.
Zakochani pół dnia się kłócą
I godzą się pół dnia.

Spojrzeć im nie wolno wokoło
Bo zazdrość na straży,
Koniec marzeń.

Ref.:
Ja nie tęsknię za nikim...

Chłopak pannę rzuca,
Bo inna Romea w nim widzi,
Potem ją zostawia,
Bo ona tak samo go nudzi.

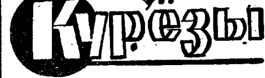
Inni niech wędrują zuchwali
Zdobywcy w noc ciemną,
Lecz nie ze mną.

Ref.:
Ja nie tęsknię za nikim...

Innym ludziom życie
Ta miłość na zawsze złamała,
Widząc ze statystyk
To liczba niestety niemała.

Ile osób z okna,
A ile z mosteczka do wody,
Mówić szkoda.

Ref.:
Ja nie tęsknię za nikim,
Ja naprawdę mam szczęście.
Jak te ptaki tam podobne na niebie.
Noszę z wiśni kolczyki,
I za nikim nie tęsknię
I nikogo nie kocham — oprócz ciebie.

ЗАЛАТАЯ КНІГА... МЯНУШАК

...З выпадку дня нараджэння італьянскага міністра пошт і тэлесувязі тэлефаністкі Палерма ўручылі яму „залатую кнігу". У ёй запісаны ў алфавітным парадку 2804 крыўдныя мянушкі, якімі абаненты, незадаволеныя дрэннай работай тэлефоннай сеткі, узнагародзілі іх за прайшоўшае паўгоддзе.

„КЛУБ ПАЧЦІВЫХ МУЖЧЫН"

У Нью-Йорку створан „Клуб пачцівых мужчын". Параграф 17 статута гаворыць: „Лічым за відавочнае, што член клуба, размаўляючы з жанчынай па тэлефоне, здымае з галавы капялюш".

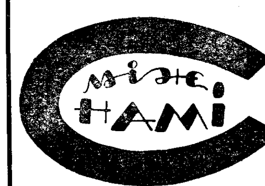
ПАШТАЛЬЁН У ЛАБІРЫНЦЕ

Жыхарам Бразіліі нярэдка даводзіцца па некалькі месяцаў чакаць атрымання пісьмаў, адрасаваных ім сваякамі і знаёмымі. Вінаватыя ў гэтым зусім не адпраўшчыкі і яшчэ менш таго — паштовыя работнікі.

Уся справа ў тым, што ў Бразіліі, па напісаных традыцыях, розным вуліцам раду гарадоў у свой час даваліся адны і тыя ж назвы, прычым у межах нават аднаго і таго ж горада. У выніку прафесія паштальёна ў Бразіліі стала адной з самых галаваломных. Мяркуйце самі: ці лёгка ім працуецца, напрыклад, у Рыо-дэ-Жанейра, дзе існуе больш чым сто пяцьдзесят вуліц, назва якіх не адрозніваецца адна ад адной ніводнай літарай!

ПРЫГАВОРАН... ДА КАСТОРКІ

Суддзя Рой Райт са штата Джорджыя вынес цікавы прыгавор чалавеку, які ўкраў у аптэцы вялікую бутэльку з касторкай. Яму трэба, знаходзячыся ў зняволенні, штодзённа выпіваць тры сталовыя лыжкі касторкі.

Ашчаджайце мыла на замыльванні вачэй!